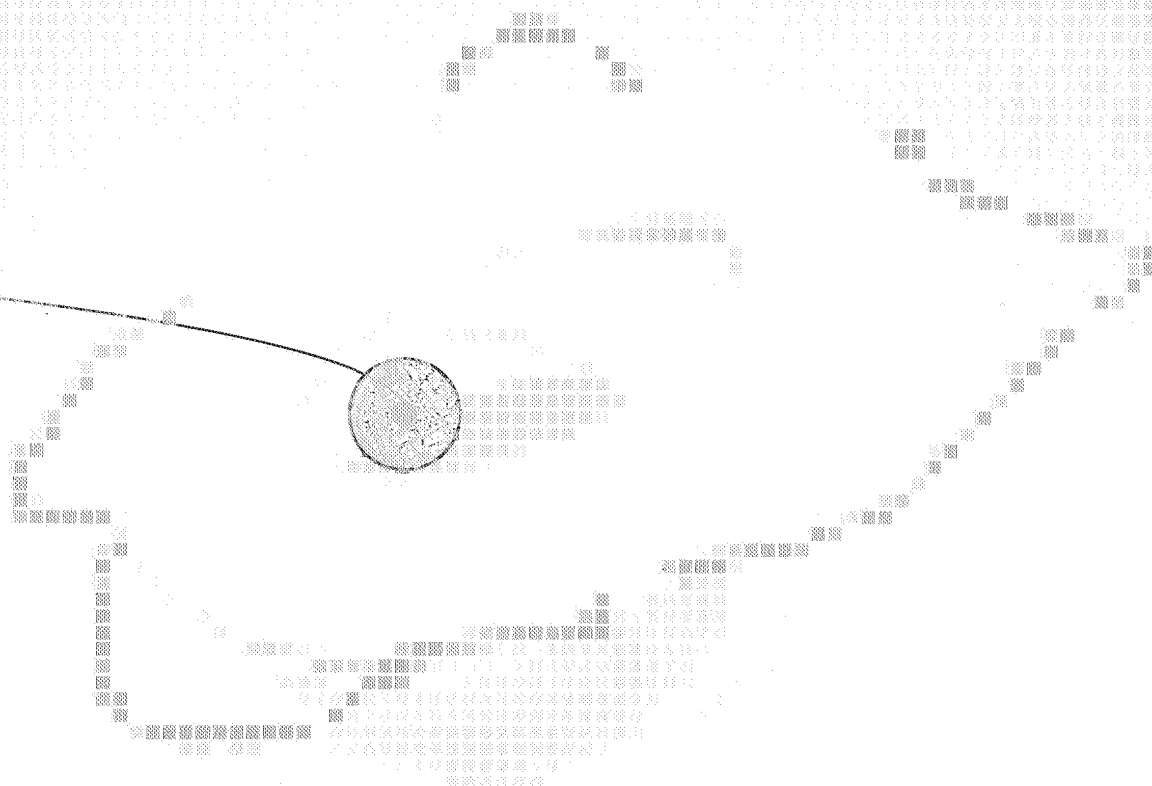


# Artikel 12-rapport Neder-Betuwe 2005

---



**MINISTERIE VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES**  
**INSPECTIE FINANCIËN LOKALE EN PROVINCIALE OVERHEDEN**

**Rapport** naar aanleiding van het verzoek van de gemeente Neder-Betuwe voor een aanvullende uitkering uit het gemeentefonds over het begrotingsjaar 2005

Den Haag, 30 november 2005

# VOORBLAD

## Financiële positie gemeente Neder-Betuwe In één oogopslag

### Begroting 2005

Begrotingsresultaat na 1e wijziging	tekort	€ 1.401.356
waarvan:		
Nieuw beleid	€ 200.000	
Vrijval kapitaallasten	€ 183.000	
Incidenteel	€ 306.000	
Budgetomvang	€ 34.000.000	

### Meerjarenbegroting 2006 - 2008

Begroting 2006*	tekort	€ 85.000
Begroting 2007	sluitend	
Begroting 2008	sluitend	

\* exclusief een bijdrage in het achterstallig onderhoud wegen (€ 7,75 miljoen)

### Weerstandsvermogen

#### Weerstandscapaciteit

##### *incidenteel*

onvoorzien		
algemene reserve 1-1-2005		€ 302.000
bestemmingsreserves	pm	

##### *structureel*

onbenutte belastingcapaciteit		€ 0
-------------------------------	--	-----

##### *risico's*

gemiddeld

Beoordeling weerstandsvermogen **slecht**

Beoordeling financiële positie **slecht**

Voorstel artikel 12-uitkering (inclusief gedeelte achterstallig onderhoud wegen) **€ 2.213.200**

Artikel 12-uitkering 2004 € 1.451.000

Aan de a.u 2004 verbonden bijzondere voorschriften:

Het samenstellen van een meerjarensaneringsbegroting 2005-2008, waarvan de jaarschijf 2007 reëel sluitend is.

Belastingvoorschrift bestaande uit een opslag van 10% boven genormeerde artikel 12 OZB-tarief.

#### Oorzaken:

Achterstallig onderhoud wegen (tijdelijk)

Relatief hoge nettolasten cluster OOV (brandweer)

Relatief hoge nettolasten cluster onderwijs (relatief veel jongeren, leerlingenvervoer)

Reorganisatie (frictiekosten herindeling)

<b>Inhoudsopgave</b>	<b>Pagina</b>
<b>Voorblad</b>	2
<b>Samenvatting</b>	5
<b>1 Inleiding</b>	9
1.1 De aanvraag	9
1.2 Kerngegevens	9
1.3 IFLO-rapport 2004	9
1.4 Verweerschrift gemeente	10
1.5 Advies provincie	12
1.6 Advies Rfv over aanvraag	12
1.7 Besluit fondsbeheerders	13
1.8 Verslag provincie	13
1.9 De aanpak	14
1.10 Hoge nettolasten op het cluster openbare orde en veiligheid	15
1.11 Wegenbudget	17
<b>2 Algemene en bijzondere voorschriften</b>	19
2.1 Inleiding	19
2.2 Algemene voorschriften	19
2.3 Bijzondere voorschriften	20
2.4 Conclusie	21
<b>3 Financiële resultaten</b>	23
3.1 Inleiding	23
3.2 Rekeninguitkomsten 2002 tot en met 2004	23
3.3 Rekening 2004	23
3.3.1 Accountantsrapport	24
3.4 De begroting 2005	25
3.5 Meerjarensaneringsbegroting	33
3.6 Conclusie	35
<b>4 Reserves en voorzieningen</b>	37
4.1 Inleiding	37
4.2 Aanwendbare reserves	37
4.3 Bestemmingsreserves en voorzieningen	37
4.4 Conclusie	38

<b>5 Eigen inkomsten</b>	41
5.1 Inleiding	41
5.2 Belastingpakket 2005	41
5.3 Overige heffingen	44
5.4 Belastingdruk	46
5.5 Kwijtschelding	47
5.6 Conclusie	47
<b>6 De nettolasten van de gemeente Neder-Betuwe vergeleken</b>	49
6.1 Inleiding	49
6.2 De vergelijking met zichzelf	50
6.3 De gemeente Neder-Betuwe vergeleken met landelijke referentiegemeenten	54
6.4 Conclusie	60
<b>7 Het begrotingstekort</b>	61
7.1 Inleiding	61
7.2 Berekening relevant tekort 2005	61
<b>8 Conclusie en advies</b>	71
<b>Bijlagen</b>	
1 De vergelijking met zichzelf	73
2 De vergelijking met de referentiegemeenten	75
3 Checklist BBV	77
4 Saneringsmogelijkheden Neder-Betuwe	81

## Samenvatting

De gemeente Neder-Betuwe heeft voor het jaar 2005 voor de tweede keer een aanvraag ingediend voor een aanvullende uitkering uit het gemeentefonds. De gemeente is van oordeel dat door de hoge nettolasten op het terrein van de brandweer en het onderwijs, de algemene middelen aanmerkelijk én structureel tekortschieten om in de noodzakelijke behoeften te voorzien. De begroting 2005, na 1<sup>e</sup> wijziging, sluit met een tekort van € 1.401.356.

De aanvraag is tijdig ingediend, de eigen inkomsten behorende tot het zogenaamde belastingpakket liggen boven het voorgeschreven redelijk peil en er is sprake van een aanmerkelijk en structureel tekort.

Het eerste onderzoeksjaar (2004) is gebruikt als oriënterend jaar. Dit was nodig omdat nog niet alle gegevens beschikbaar waren om te komen tot een goed oordeel over de financiële positie. Conform het artikel 12-rapport 2004 hebben de beheerders besloten de gemeente een aanvullende uitkering te verstrekken van € 1.451.000. Aan het verkrijgen van dit bedrag zijn twee bijzondere voorschriften gekoppeld, te weten het maken van een meerjarensaneringsbegroting 2005-2007, waarin het jaar 2007 zonder aanvullende steun reëel sluitend is en een belastingvoorschrift bestaande uit een extra opslag van 10% boven het genormeerde artikel 12-tarief voor de onroerend-goed belastingen (OZB)

Op verzoek van de Raad voor de financiële verhoudingen (Rfv) besteed ik in deze rapportage aandacht aan de volgende punten, te weten de kosten wegenonderhoud, de te honoreren uitgaven voor de brandweer, een aantal incidentele kosten (reorganisatiekosten, investering nieuw streekarchief, inhaalslag bij de rampenbestrijding en brandweer en het wegwerken van achterstallig onderhoud van het gemeentearchief). Aan een beoordeling van de noodzakelijkheid van de reserves en voorzieningen en de financiële risico's waarom de Rfv ook heeft verzocht, zal ik in de rapportage over 2006 aandacht besteden.

De gemeente heeft op 28 april 2005 de meerjarensaneringsbegroting 2005 - 2008 vastgesteld, waarvan de jaarschijf 2007 reëel sluitend is. Hiermee heeft de gemeente aan één van de bijzondere voorschriften voldaan. Hoewel de gemeente Neder-Betuwe in de saneringsbegroting al met een verhoogde opbrengst als gevolg van de extra opslag van 10% op het OZB-tarief rekening houdt, kan ik pas formeel bij de begroting 2006 (verhoging OZB-tarief) beoordelen of gemeente aan dit tweede deel van het bijzonder voorschrift voldoet. Met de saneringsbegroting heeft de gemeente een belangrijke stap gezet naar een reële begroting. In de meerjarensaneringsbegroting had de gemeente aanvankelijk het achterstalligonderhoud op de wegen van in totaal € 7,75 miljoen in de jaarschijf 2006 opgenomen. Met de gemeente heb ik afgesproken om met in gang van 2005 een bedrag te storten in de voorziening wegen van € 1.550.000 (20%) en in 2006 te bezien in hoeverre de jaarschijven 2007 tot en met 2009 een bijdrage kunnen leveren in het achterstallig onderhoud. De hierbij gekozen termijn van 5 jaren (2005 tot en met 2009) sluit aan bij de

artikel 12-uitgangspunten. In de saneringsbegroting is nog geen rekening gehouden met de afschaffing van het gebruikers deel van de OZB en de Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO). Ook de financiële effecten van de reorganisatie waarmee onlangs een start is gemaakt zijn nog niet (volledig) in de begroting verwerkt.

Ik kom tot de conclusie dat Neder-Betuwe voldoet aan de algemene en bijzondere vereisten voor toelating tot artikel 12.

De rekening 2004 laat met een overschot van € 1,1 miljoen (hierin is de aanvullende uitkering begrepen van € 1,4 miljoen) een zeer verrassend resultaat zien. Zeker tegen de achtergrond dat een aanvullende uitkering over 2004 is verstrekt van € 1,4 miljoen. Zonder de aanvullende uitkering zou er sprake zijn geweest van een tekort van € 333.223. De provincie komt in haar analyse van het rekeningtekort op een structureel tekort van € 1.324.000. Het overschot moet louter als toeval worden beschouwd, omdat het voor een belangrijk deel bestaat uit incidentele posten. Door het positieve resultaat neemt de algemene reserve met € 1,1 miljoen toe, waarna het bedrag weer kan worden ingezet ter reducering van het aanvaardbaar tekort 2005 en er dus minder artikel 12-steun over 2005 behoeft te worden verleend. Duidelijk is wel geworden dat de gemeente pas veel te laat inzicht kreeg in het resultaat over 2004. De gemeente heeft zich voorgenomen om het budgetbeheer de komende jaren te verbeteren door in de nieuwe organisatiestructuur zodanige maatregelen in te bedden dat een verbetering in de kwaliteit van het budgetbeheer is gewaarborgd.

De begroting 2005 vertoont, na 1<sup>e</sup> wijziging, een tekort van € 1.401.356. Ondanks een tariefsverhoging van de OZB van 23% laat deze begroting nauwelijks verbetering zien ten opzichte van 2004 (tekort € 1.454.193). Dit komt vooral door de teruggang van de algemene uitkering. Wel komt de opbrengst van de OZB in plaats van incidentele dekkingsmiddelen, die de gemeente heeft ingezet om het tekort over 2004 terug te dringen, waardoor er wel een structureel voordeel optreedt.

De gemeente heeft aanzienlijke vooruitgang geboekt bij de invulling van de voorschriften van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Vooral de paragrafen, waarbij er enkele bij de rekening en begroting 2004 nog ontbraken, zijn aanzienlijk vooruit gegaan. De checklist die de provincie Gelderland hanteert en waaruit blijkt of aan de voorschriften is voldaan, is door de gemeente doorgenomen. De ontbrekende onderdelen zullen in de volgende programmabegroting meegenomen worden.

In dit rapport is naar de oorzaken gezocht die de gemeente en provincie hebben aangegeven en die er toe hebben geleid dat Neder-Betuwe een beroep heeft moeten doen op artikel 12. Allereerst kom ik op de hoge nettolasten van de brandweer. Uit onderzoek van de Inspectie Openbare Orde en Veiligheid komt naar voren dat naast de ligging van de gemeente in een zeer kwetsbaar gebied, (waterwegen, rijkswegen, Betuwelijn), de meerkernigheid (6 kernen) een belangrijke rol speelt bij de omvang van het noodzakelijk brandweerbudget.

Hierdoor moet de gemeente beschikken over 4 kazernes (gemiddeld 2,2). Daarnaast heeft het gemeentebestuur er voor gekozen om meteen vanaf de herindeling in 2002 een goede invulling te geven aan het Project Versterking Brandweer. Dit heeft geleid tot het aantrekken van een vijftal (duurdere) beroepskrachten. Het is evident dat dit beleid ook tot hogere kosten heeft geleid. Op dit moment vindt in het kader van het Periodiek Onderhoud Gemeentefonds onderzoek plaats naar de omvang van het cluster Openbare orde en veiligheid (OOV). Dit omdat werd geconstateerd dat de feitelijke uitgaven van de gemeenten ook macro gezien steeds verder uitstegen boven het bedrag dat zij vanuit het gemeentefonds daarvoor kregen. Naar verwachting zullen de resultaten in 2006 bekend zijn en zal worden gezien of tot een herschikking van middelen moet worden gekomen. De gemeente gaat er van uit dat zij op dit punt een hogere uitkering uit het gemeentefonds zal krijgen.

Verder is ook op het (sub)cluster onderwijs sprake van hogere nettolasten. Voor een deel komt dit door de relatief hoge nettolasten op het leerlingenvervoer. De gemeente heeft de zorgplicht om 184 leerlingen te vervoeren naar 47 verschillende locaties. Daarnaast verstoren de lasten van het Van Lodesteijn College (VLC), een school voor bijzonder voortgezet onderwijs, het budget. Deze verstoring komt vanwege de huurprijs die de gemeente naar alle waarschijnlijkheid tot het schooljaar 2008/2009 verschuldigd is. Vanaf 2009 zullen de kapitaallasten van de nieuwe school volledig door een bestemmingsreserve worden gedekt. Het is evident dat de verstoring dan ook substantieel zal afnemen.

Al eerder heb ik aangegeven dat het achterstallig onderhoud op de wegen de budgettaire positie heeft belast. Gebleken is dat de voormalige gemeenten en de gemeente Neder-Betuwe in het eerste jaar na herindeling met haar opbrengst OZB beneden het niveau zaten van de inkomstenmaatstaf waarmee in het gemeentefonds rekening wordt gehouden. Uit het wegenonderzoeksrapport blijkt nu dat naarmate de drie voormalige gemeenten die met de feitelijke opbrengst OZB lager zaten dan de inkomstenmaatstaf de gemeente met het laagste OZB-tarief het achterstallig onderhoud het hoogst is. Dit komt er op neer dat de gemeenten het OZB-tarief laag konden houden door minder middelen beschikbaar te stellen voor het reguliere onderhoud aan de wegen. Thans blijkt dat dit niet straffeloos kan.

Tot slot noem ik de gevolgen van de reorganisatie. De gemeente had zich voorgenomen om twee jaren na de herindeling de organisatie te toetsen aan de notitie "profiel, ambities en uitgangspunten van de nieuwe organisatie". De afgelopen jaren zijn acties uitgevoerd met als doel de organisatie verder te ontwikkelen en te verbeteren. Eind 2004 heeft een organisatiebureau het evaluatieonderzoek verricht. Een van de aanbevelingen uit het rapport van het onderzoeksbureau is om tot een reorganisatie over te gaan waarmee dan wordt bereikt dat de inzet van personeel en middelen op de meest efficiënte wijze kan geschieden. Hiermee kan op termijn een kostenbesparing worden bereikt. Thans wordt de gemeente geconfronteerd met incidentele kosten (voorgenomen reorganisatie) die bij het tekort zullen moeten worden betrokken.



Naast de belastingen en rechten behorende tot het belastingpakket is ook gekeken naar de overige heffingen. De overige belastingen en retributies liggen in totaal op een net iets hoger niveau dan het landelijk gemiddelde van de groottegroep 20.000 - 50.000 inwoners. De verwachting is dat de gemeente in 2006 met de overige belastingen/retributies verder boven het landelijk gemiddelde zal uitkomen. Dit vanwege het groter aantal bouwaanvragen en de tariefsverhoging bij het grafrecht.

In 2006 wil ik tot afronding van de artikel 12-cyclus van deze gemeente komen. Dit omdat pas ver in 2006 de werkelijke effecten van het gebruikersdeel van de OZB bekend zijn, de gevolgen van de WMO en de financiële effecten van de reorganisatie. Daarnaast moet ook bekend zijn of vanuit de reserves en voorzieningen nog een bijdrage in het tekort kan worden geleverd. Pas dan heb ik een goed beeld van de financiële positie en kan ik bepalen of vanuit de jaren 2007 tot en met 2009 een bijdrage kan worden geleverd aan het resterende bedrag van het achterstallig onderhoud op de wegen.

In dit rapport adviseer ik om de gemeente voor 2005 een aanvullende uitkering te verstrekken van € 2.213.200 onder handhaving van de eerder opgelegde bijzondere voorschriften.

# 1 Inleiding

## 1.1 De aanvraag

De gemeente Neder-Betuwe heeft bij brief van 25 november 2004 (ontvangen op 29 november 2004) voor het jaar 2005 voor het tweede achtereenvolgende jaar een beroep gedaan op de toepassing van artikel 12 van de Financiële-verhoudingswet (hierna te noemen Fvw). De programmabegroting 2005, na 1<sup>e</sup> wijziging, sluit met een tekort van € 1.401.356.

## 1.2 Kerngegevens

De navolgende kerngegevens zijn ontleend aan de begroting 2005 van de gemeente Neder-Betuwe en de gegevens van het gemeentefonds van de betaalmaand januari (beiden ramingen per 1 januari 2005).

### **Sociale structuur**

Aantal inwoners	22.391
• waarvan < 20 jaar	6.974
• waarvan > 65 jaar	2.494
Aantal bijstandsgerechtigden	155
Aantal huishoudens met een laag inkomen	1.900
Aantal uitkeringsontvangers	1.175
Aantal minderheden	290

### **Fysieke structuur**

Aantal kernen*	11
Aantal woonruimten	7.675
Gemiddelde woningbezetting	2,92
Oppervlakte gemeente in hectaren (land)	6.085
Bevolkingsdichtheid per km <sup>2</sup> land	367
Oppervlakte van de wegen in km <sup>2</sup>	146
• waarvan binnen de bebouwde kom	77,5

\* Het gaat hier om het aantal kernen waarmee binnen het gemeentefonds rekening wordt gehouden. Feitelijk telt de gemeente 6 kernen.

## 1.3 IFLO-rapport 2004

De gemeente Neder-Betuwe heeft voor het eerst in 2004 een beroep gedaan op een aanvullende uitkering uit het gemeentefonds ex artikel 12 Fvw. De gemeente was van oordeel dat de algemene middelen aanmerkelijk en structureel tekortschoten om in de noodzakelijke behoefte te kunnen voldoen. De begroting 2004 vertoonde een tekort van € 1,4 miljoen. De begroting staat al vanaf de herindeling in 2002

onder financiële druk. Dit was voor de provincie aanleiding om aan de begroting 2003 goedkeuring te onthouden.

Voorafgaand aan de artikel 12-aanvraag heeft de gemeente Neder-Betuwe een begrotingsscan van haar financiële positie laten uitvoeren. De uitkomsten daarvan heeft de gemeente mede gebruikt ter onderbouwing van haar artikel 12-verzoek. Het gaat daarbij om relatief hoge nettolasten op de (sub)clusters Openbare orde en veiligheid en Onderwijs.

In het rapport 2004 heb ik de nadruk gelegd op de berekening van het relevant tekort 2004 en de steun die daarin acceptabel is. De redenen waarom de gemeente moest overgaan tot het aanvragen van artikel 12-steun heb ik in dat rapport niet onderzocht. Dit omdat er nog stukken ontbraken (onder andere de rapporten wegen en brandweer) die van belang zijn om een goed beeld te krijgen van de financiële positie. Het eerste jaar van behandeling moet worden gezien als een oriënterend jaar. In dit tweede jaar van behandeling besteed ik meer aandacht aan de oorzaken die er toe hebben geleid dat de gemeente een verzoek om extra geld uit het gemeentefonds moest doen.

In het in op 1 december 2004 verschenen artikel 12-rapport heb ik voorgesteld de gemeente Neder-Betuwe voor het jaar 2004 een aanvullende uitkering te verstrekken van € 1.451.000. Daaraan heb ik voorgesteld een tweetal bijzondere voorschriften te verbinden, te weten het opstellen van een meerjaren(sanerings)begroting 2005 - 2007, waarvan de jaarschijf 2007 reëel sluitend is zonder aanvullende steun, en een belastingvoorschrift dat inhoudt dat de gemeente Neder-Betuwe met ingang van 2006 een extra opslag legt van 10% op het genormeerde artikel 12-OZB-tarief.

#### **1.4 Verweerschrift gemeente**

Bij brief van 9 februari 2005 geeft de gemeente een reactie op het IFLO-rapport 2004. De gemeente kon instemmen met mijn voorstel om de gemeente voor 2004 een aanvullende uitkering te verstrekken van € 1.451.000. Voor wat betreft het bijzonder voorschrift om een saneringsbegroting samen te stellen laat het gemeentebestuur weten hier voor de zomervakantie over te beschikken.

Verder vraagt het gemeentebestuur om in de vervolgrapportage van IFLO aandacht te besteden aan de volgende onderwerpen.

##### **1. *Achterstallig onderhoud wegen***

In de rapportage over 2004 is nog geen aandacht besteed aan de resultaten van het ingenieursbureau Arcadis ten aanzien van het wegenonderhoud. In het rapport wordt vermeld dat het regulier onderhoud met € 72.000 structureel moet worden verhoogd en dat er

sprake is van achterstallig onderhoud tot een totaal bedrag van € 8,1 miljoen. De gemeente gaat er van uit dat artikel 12 een bijdrage levert in het oplossen van deze problematiek. Temeer omdat de voorziening wegen van € 2,7 miljoen door mij is ingezet om de geactiveerde onderhoudskosten van wegen af te dekken.

## **2. *Onderwijsuitgaven***

Op grond van het Meerjaren Activiteiten Plan 2005-2008 dienen de komende jaren forse onontkoombare onderwijsuitgaven te worden gedaan. Op dit moment liggen de nettolasten in de gemeente Neder-Betuwe al op een relatief hoog niveau. De nieuwe uitgaven als gevolg van de uitbreiding van het aantal schoollokalen en de bouw van een nieuwe school voor voortgezet speciaal onderwijs zullen de nettolasten verder doen stijgen. De aanwezigheid van vele scholen is het gevolg van de hoge gemiddelde gezinsgrootte in Neder-Betuwe. In de leeftijdsgroep van 0 tot en met 14 jaar is sprake van 5% meer jongeren in vergelijking met de soortgenoten. De vergoeding die de gemeente daarvoor krijgt uit het gemeentefonds is niet toereikend, aldus de gemeente. Daarnaast heeft de gemeente een school voor bijzonder voortgezet onderwijs van 1000 leerlingen. Veel van deze leerlingen zijn afkomstig van buiten de gemeente. De nettolasten van onderwijs leggen een zware wissel op het gemeentelijk budget waarvoor de gemeente aandacht vraagt.

## **3. *Evaluatie organisatie***

Bijna drie jaren na de herindeling heeft er een evaluatieonderzoek over de organisatie plaatsgehad. Het resultaat heeft geleid tot het besluit om te gaan reorganiseren. Voor de kosten die hiermede samenhangen en die in hoofdzaak incidenteel van aard zullen zijn, zijn nog geen dekkingsmiddelen beschikbaar.

## **4. *Regionaal archief***

De bouw en inrichting van een regionaal archief zal in de komende jaren een forse investering vragen. De omvang van de bijdrage van de deelnemende gemeenten is nog niet bekend.

## **5. *Brandweer***

Volgens de over het begrotingsjaar 2003 uitgevoerde begrotingsscan wijken de nettolasten op het cluster Openbare orde en veiligheid fors af van het gemiddelde. De uitgestrektheid van de gemeente met zes kernen, evenals enkele andere risicovolle factoren als de autosnelweg A15, de rivieren de Waal en de Rijn en de Betuweroute zijn de oorzaken van de bovengemiddelde nettolasten op dit cluster. Enige maanden geleden heeft er in het kader van de Arbowetgeving een risico-inventarisatie plaatsgehad bij de brandweer. De daaruit voortvloeiende maatregelen vergen extra incidentele en structurele lasten. Daarnaast bestaan er achterstanden op het gebied van de preparatie (aanvalsplannen).

## **6. Belastingvoorschrift**

In de rapportage over 2004 is voorgesteld om de gemeente Neder-Betuwe een belastingvoorschrift op te leggen van 10% boven het genormeerde artikel 12-OZB-tarief. De gemeente pleit er bij de beheerders voor om in afwachting van het saneringsplan af te zien van dit bijzonder voorschrift. Dit vanwege het feit dat de OZB-tarieven sinds de herindeling in 2002 met in totaal 70% zijn gestegen.

In de voorliggende rapportage zal ik op alle punten ingaan.

### **1.5 Advies provincie**

In haar advies van 15 februari 2005 geeft de provincie aan dat zij kan instemmen met de steun aan de gemeente Neder-Betuwe van € 1.451.000. Ten aanzien van de twee bijzonder voorschriften merkt de provincie het volgende op.

#### **1. Samenstellen van een saneringsbegroting 2005-2007**

Tegen de achtergrond dat het jaar 2004 gebruikt is als een oriënterend jaar vindt de provincie het opleggen aan de gemeente Neder-Betuwe van een bijzonder voorschrift voor het samenstellen van een meerjarensaneringsbegroting waarvan het jaar 2007 reëel sluitend is nogal prematuur. De provincie miste een onderbouwing voor dit voorschrift. Omdat een dergelijke handelwijze (het saneren van het tekort in drie jaar) in artikel 12 in het verleden meer is toegepast, kan met de handelwijze vooralsnog worden ingestemd. Afhankelijk van de resultaten van de (lopende) onderzoeken adviseert de provincie om in 2005 de termijn van drie jaar opnieuw te bezien.

#### **2. Belastingvoorschrift extra opslag van 10% boven het genormeerde artikel 12-tarief**

De provincie adviseert de beheerders om dit bijzondere voorschrift in relatie te zien met het opstellen van een sluitende meerjarenbegroting 2005-2007. De provincie stelt voor om de extra opslag boven het genormeerde artikel 12-tarief te laten afhangen van de uitgavenreductie. De provincie komt met dit advies mede tegen de achtergrond van de toename van OZB-tarieven sedert de herindeling met 70%.

Verder vraagt ook de provincie aandacht om in het rapport van de inspecteur over 2005 aandacht te besteden aan het cluster Openbare orde en veiligheid en het cluster Onderwijs.

### **1.6 Advies Rfv over aanvraag**

In zijn advies van 2 mei 2005 adviseert de Rfv de omvang van de aanvullende uitkering voor het jaar 2004, overeenkomstig het IFLO-rapport, te bepalen op € 1.451.000 met als bijzonder voorschrift een

uiterlijk in 2007 reëel sluitende meerjaren(sanerings)begroting 2005 – 2007. En het opleggen van een belastingvoorschrift door middel van een extra opslag met ingang van 2006 van 10% boven het genormeerde artikel 12-OZB-tarief.

De Rfv is van mening dat Neder-Betuwe en het door haar voorgangers gevoerde financiële beleid in belangrijke mate heeft bijgedragen aan de huidige tekortsituatie. Het hoge uitgavenniveau rechtvaardigt een verhoogde inspanning bij het OZB-tarief.

Verder vraagt de Rfv om aan de volgende punten in de rapportage 2005 aandacht te schenken, te weten kosten wegenonderhoud, de te honoreren uitgaven voor de brandweer, een aantal incidentele kosten (reorganisatiekosten, investering nieuw streekarchief, inhaalslag bij de rampenbestrijding en brandweer en het wegwerken van het achterstallig onderhoud van het gemeentearchief) en tot slot een beoordeling van de noodzakelijkheid van de reserves en voorzieningen en de financiële risico's. Met uitzondering van dit laatste punt zal ik in deze rapportage hierop ingaan. Aan het weerstandsvermogen zal ik in de rapportage 2006 aandacht besteden.

#### **1.7 Besluit beheerders van het gemeentefonds**

Bij besluit van 8 juli 2005 hebben de beheerders van het gemeentefonds het verzoek van de gemeente Neder-Betuwe op een aanvullende uitkering uit het gemeentefonds ex artikel 12 Fw gehonoreerd voor een bedrag van € 1.451.000. Aan de steunverlening is een tweetal bijzondere voorschriften verbonden, te weten het opstellen van een meerjaren(sanerings)begroting 2005 – 2007, waarvan de jaarschijf 2007 reëel sluitend is zonder aanvullende steun, en een belastingvoorschrift dat inhoudt dat de gemeente Neder-Betuwe met ingang van 2006 een extra opslag legt van 10% van het genormeerde artikel 12-OZB-tarief. In de toelichting op het besluit wordt onder andere vermeld dat het jaar 2004 is gebruikt als oriënterend jaar en dat vanaf 2005 de financiële positie van de gemeente Neder-Betuwe in kaart moet worden gebracht.

#### **1.8 Verslag provincie**

Conform artikel 20 van het Besluit financiële verhouding 2001 brengen gedeputeerde staten vóór 15 februari van het jaar waarover een aanvullende uitkering wordt aangevraagd een verslag uit over de financiële positie van de gemeente. Het provinciaal verslag over het jaar 2005 is op 25 januari 2005 ontvangen.

In het verslag is kort ingegaan op de belangrijkste ontwikkelingen na het vorige provinciale verslag. Ook is aandacht besteed aan de toelatingseisen op basis van het belastingpakket 2005, de begroting 2005 inclusief de meerjarenbegroting 2006 – 2008 en het weerstandsvermogen.

In dit artikel 12-rapport wordt eveneens gebruik gemaakt van de gegevens uit het provinciale verslag. Omwille van het leesgemak zijn de meest essentiële gegevens, voor zover ze betrekking hebben op onderwerpen in dit artikel 12-rapport, uit het provinciale verslag overgenomen.

## **1.9 De aanpak**

Het rapport 2004 heeft in het teken gestaan van de berekening van het relevante begrotingstekort 2004. In deze rapportage zal ik aandacht besteden aan de oorzaken die ertoe hebben geleid dat de gemeente een beroep heeft moeten doen op artikel 12, en doe ik een voorstel voor een aanvullende uitkering voor het jaar 2005. Ik ga in ieder geval in op de volgende zaken:

- Voldoet de gemeente aan de algemene en bijzondere voorschriften.
- Het kwantificeren van het reguliere wegbudget en het bepalen van de omvang van het achterstallig onderhoud.
- De oorzaken van de hoge nettolasten van het cluster Openbare orde en veiligheid.
- De oorzaken van de hoge nettolasten van het cluster Onderwijs.
- Het kwantificeren van enkele incidentele kosten (reorganisatiekosten, investering nieuw streekarchief, inhaalslag bij de rampenbestrijding en brandweer en het wegwerken van het achterstallig onderhoud van het gemeentearchief).
- De meerjarensaneringsbegroting.

Om een goed beeld van de financiële positie van de gemeente te krijgen is het doorgaans gebruikelijk dat er drie artikel 12-rapporten achtereen worden opgesteld. Omdat er thans nog enkele zaken ontbreken, zoals de nota reserves en voorzieningen die thans wordt geactualiseerd en de mate waarin andere exploitatiejaren nog kunnen bijdragen in het achterstallig onderhoud op de wegen (casus Geldermalsen), wil ik aan deze zaken in het derde jaar aandacht besteden. Er bestaat hopelijk dan ook meer inzicht in het feitelijke effect van het afschaffen van het gebruikersdeel van de OZB en de effecten van de WMO. Ook over de financiële gevolgen van de plannen om te gaan reorganiseren zal dan meer duidelijkheid moeten bestaan.

Om de financiële positie van de gemeente Neder-Betuwe beter te kunnen beoordelen heb ik de lasten en baten van de gemeente vergeleken met die van een vijftal gemeenten met gelijke structuurkenmerken, verder te noemen de landelijke referentiegemeenten. Deze gemeenten zijn: Bergeijk, Eersel, Laarbeek, Maasdriel en Werkendam.

Het gaat hier om gemeenten variërend in grootte tussen de 18.000 en 27.000 inwoners met een goede sociale structuur en geen centrumfunctie.

## **1.10 Hoge nettolasten op het cluster Openbare orde en veiligheid**

Op verzoek van de gemeente Neder-Betuwe heeft de Inspectie Openbare Orde en Veiligheid (IOOV) in 2004 een onderzoek uitgevoerd naar de kwaliteit en de relatief hoge nettolasten van de brandweezorg in de gemeente in relatie tot de uitkering die de gemeente ontvangt uit het gemeentefonds (cluster Openbare orde en veiligheid). Meteen vanaf de herindeling (2002) heeft de gemeente Neder-Betuwe een inhaalslag gemaakt ten aanzien van de kwaliteit van de brandweezorg conform het Project Versterking Brandweer. Het beheer van de organisatie is overgegaan van vrijwilligers naar een beroepsbezetting van 5,5 fte. Hierdoor was er sprake van een forse kostenstijging ten opzichte van de kosten van brandweezorg van de voormalige gemeenten.

### ***Dekkingsgraad op basis van de handleiding Brandweezorg***

Het adviesbureau Van Dijke heeft in 2003 onderzoek gedaan naar de brandweezorg in de gemeente Neder-Betuwe. In de rapportage van dit onderzoek zijn verschillende varianten doorgerekend om te komen tot de meest gunstige dekkingsgraad. Onder dekkingsgraad moet worden verstaan het percentage van het verzorgingsgebied, waar de brandweer binnen de in de Handleiding Brandweezorg genoemde opkomsttijden aanwezig kan zijn. Het adviesbureau trekt hierbij de conclusie dat momenteel de brandweezorg wordt verzorgd vanuit vier brandweerposten en dit een dekkingsgraad oplevert van 92%. Dit wordt als voldoende gekwalificeerd. Afgezien van het bouwen van een kazerne met een beroepsbezetting leveren alle andere varianten van kazernespreiding een lagere kwaliteit op. Het bouwen van een nieuwe kazerne met een beroepsbezetting werkt sterk kostenverhogend en is gezien het aantal uitrukken ook overbodig. Het reduceren van het aantal posten van vier naar drie levert een dekkingsgraad op van 81%. Dit wordt als "onvoldoende" gekwalificeerd (doch onder voorwaarden acceptabel).

De IOOV is van mening dat het reduceren van het aantal brandweerkazernes naar drie niet wenselijk is. Een dekkingspercentage van 81% zit heel dicht tegen de grens van 80%, welke landelijk als "slecht" wordt gekwalificeerd.

Om te bepalen welke invloed de vier brandweerkazernes hebben op de begroting, heeft de IOOV berekend wat het kost als de brandweer vanuit één brandweerpost met vrijwillig personeel de gehele gemeente bediend. Dit is gezien de onacceptabele lage dekkingsgraad niet mogelijk, maar het levert een duidelijk beeld op wat de meerkosten van de meerkernigheid zijn.



Uitgangspunten:

- begroting 2004;
- het aantal vrijwilligers neemt af van 80 naar 40;
- het aantal tankautospuiten vermindert van vier naar drie, het aantal personeelmaterieelwagens vermindert van vier naar twee;
- de beroepsondersteuning ten behoeve van de vrijwilligers vermindert naar rato van het aantal vrijwilligers.

Dit levert de volgende besparing op:

Onderwerp	Besparing
Preparatie	€ 70.000
Repressie	€ 252.000
Kazernes+gebouwenbeheer	€ 111.000
Stafafdeling	€ 14.000
Totaal	€ 447.000
	=====

Door deze fictieve besparing zou de begroting teruglopen van circa € 1,2 miljoen naar € 0,75 miljoen, ofwel naar € 33 per inwoner. Op basis van de IFLO-kengetallen 2004 geven de gemeenten in de grootteklasse van 20.000 – 50.000 gemiddeld € 39 per inwoner uit. Dit betekent dat de gemeente Neder-Betuwe dan in de pas zou lopen met de soortgenoten. Overigens is dit wel onder de premisse dat de soortgenoten ook één brandweerkazerne zouden hebben. Echter de gemeenten in deze grootteklasse hebben de beschikking over iets meer dan twee kazernes. De IOOV stelt dat het hebben van twee kazernes geen al te grote stijging van het budget betekent. Immers het aantal benodigde vrijwilligers hoeft niet veel groter te worden dan circa 40 en ook het aantal voertuigen kan gelijk blijven. Uitgaande van twee kazernes zullen de kosten liggen op circa € 37 per inwoner.

Wanneer wordt gekeken naar de gemeente Neder-Betuwe dan trekt de IOOV de conclusie dat het gemeentefonds onvoldoende rekening houdt met dorpskernen die enige kilometers uit elkaar liggen. In brandweertermen kan dit betekenen - bij het overschrijden van de uitruktijd - de bouw van een extra brandweerpost.

Ten aanzien van dit punt wil ik nog wijzen op het thans lopende onderzoek naar de omvang van het cluster Openbare orde en veiligheid, waar de kosten van brandweer onderdeel van uitmaken. In het Periodiek Onderhoudsrapport Gemeentefonds 2005 (POR2005) wordt daar melding van gemaakt. De Rfv heeft al in zijn advies over dit onderwerp laten weten dat er signalen zijn dat de maatstaf oppervlakte bebouwingsdichtheid te veel gewicht heeft gekregen en de maatstaf oppervlakte land te weinig. Het thans lopende onderzoek zal moeten uitwijzen of dit daadwerkelijk ook het geval is. Mochten de signalen juist zijn dan lijkt het mij in de rede liggen dat de gemeente Neder-Betuwe

hiervan kan profiteren door een hogere uitkering uit het gemeentefonds op dit cluster. In hoeverre de gemeente er budgettair op vooruit zal gaan zal afhangen van de mate waarin andere clusters binnen het gemeentefonds hiervoor moeten inleveren en hoe dat dan voor de gemeente Neder-Betuwe uitpakt.

De slotconclusie van de IOOV is dat de hoge nettolasten van de brandweer van de gemeente Neder-Betuwe het gevolg zijn van de diverse dorpskernen, die kilometers van elkaar liggen. Hierdoor is het noodzakelijk dat de gemeente beschikt over vier uitrukposten. Een mogelijke kostenbesparing kan worden gevonden door aanpassing van de piketregeling en de uitrukprocedures.

In het kader van haar saneringsopdracht heeft de gemeente zich voorgenomen nog eens kritisch alle onderdelen van de brandweezorg te bekijken. Zo zal worden bezien of door middel van intergemeentelijke samenwerking efficiency voordelen te behalen zijn. In het kader van de saneringsbegroting heeft de gemeente de vacature van een 0,5 fte op het onderdeel rampenbestrijding ingezet als bezuiniging.

#### **1.11 Wegenbudget**

In het kader van artikel 12 heeft de gemeente opdracht gegeven tot het laten instellen van een onderzoek naar de wegen. Het Ingenieursbureau Arcadis heeft dit onderzoek verricht. Naast het onderzoek naar de onderhoudstoestand van de wegen wordt in het rapport tevens een regulier onderhoudsbudget voor de verhardingen bepaald. Daarnaast is onderzocht of er sprake is van achterstallig onderhoud en zo ja hoeveel geld er nodig is om het achterstallig onderhoud op te lossen.

Voor de bepaling van een regulier onderhoudsbudget wegen is binnen artikel 12 gebruikelijk uit te gaan van de berekening op basis van de normkostensystematiek uit 1987. In het kader van de Wet herverdeling wegbeheer is in 1987 in samenwerking met een aantal ingenieursbureaus dit systeem ontwikkeld om de beschikbare middelen bij de herziening van het wegenbeheer te verdelen. Op basis van een aantal variabelen, zoals wegbreedte, ondergrond en verkeersintensiteit, zijn de wegen ingedeeld in wegcategorieën. Voor de verschillende categorieën wegen zijn genormeerde kosten voor instandhouding en beheer bepaald. Het betreft dan de kosten om de wegen de huidige functie te laten vervullen tot in lengte van jaren. In de normkosten zijn kapitaallasten en kosten van functiewijzigingen van de weg niet meegenomen.

Tot de normkosten van de wegen worden tevens gerekend de kosten van bermen, sloten, verlichting, gladheidbestrijding, markering bebakening, verkeersregelinstallaties, schoonhouden en ambtelijk apparaat.

Wellicht ten overvloede merk ik nog op dat de normkosten zijn ontwikkeld voor de wegen buiten de bebouwde kom. Dat betekent dat bij de toepassing van het systeem van normkosten voor wegen binnen de bebouwde kom aanpassingen zijn toegepast.

Op basis van de gecorrigeerde normkosten is het reguliere budget volgens artikel 12-normen bepaald op € 662.000 (75% van € 883.000). Dit betekent een lichte verhoging ten opzicht van het in de begroting 2005 opgenomen bedrag van € 72.517. De gemeente heeft bij de 1<sup>e</sup> wijziging de raming van het wegenbudget aangepast.

Naast het reguliere onderhoudsbudget heeft Arcadis mede op basis van visuele inspectie bekeken of er ook sprake is van achterstallig onderhoud. Aan de hand van de zogenaamde CROW systematiek komt het ingenieursbureau tot de conclusie dat er sprake is van achterstallig onderhoud wegen tot een totaal bedrag van € 7,75 miljoen. Het gaat daarbij vooral om de doorgaande wegen (28,4 km) in het buitengebied. In haar verweerschrift ging de gemeente nog uit van een bedrag aan achterstallig onderhoud van € 8,1 miljoen. Bij de berekening van het relevant begrotingstekort zal ik hier nog nader op ingaan.

## **2 Algemene en bijzondere voorschriften**

### **2.1 Inleiding**

Om in aanmerking te kunnen komen voor een aanvullende uitkering uit het gemeentefonds moet een gemeente aan een aantal algemene voorschriften voldoen. Bovendien moet de gemeente eventueel voldoen aan een aantal bijzondere voorschriften. Hierna ga ik na of en in hoeverre de gemeente Neder-Betuwe aan deze algemene (paragraaf 2.2) en bijzondere (paragraaf 2.3) voorschriften voldoet. Paragraaf 2.4 bevat mijn conclusie op dit onderdeel.

### **2.2 Algemene voorschriften**

De algemene voorschriften betreffen een drietal voorwaarden voor toelating tot de artikel 12-procedure. Deze hebben betrekking op de termijnen, het aanmerkelijk en structurele tekort en het redelijk peil.

#### ***Termijnen***

In artikel 19 van het Besluit financiële verhouding 2001 (hierna: het Besluit) is bepaald dat een aanvraag voor een aanvullende uitkering moet worden ingediend vóór 1 december van het jaar voorafgaande aan het jaar waarvoor zij wordt aangevraagd. Tevens moet de begroting zijn vastgesteld uiterlijk op de datum dat het verzoek om toepassing van artikel 12 wordt gedaan. De jaarrekening moet, conform artikel 200 van de Gemeentewet, binnen twee weken na vaststelling, doch in ieder geval vóór 15 september van het jaar volgend op het begrotingsjaar, aan gedeputeerde staten zijn toegezonden. Voor de rekeningen vanaf 2004 geldt overigens een datum van 15 juli in plaats van 15 september.

Het raadsbesluit met het verzoek om toepassing van artikel 12 van de Fw is voor het jaar 2005 genomen op 11 november 2004. De begroting voor het jaar 2005 is gelijktijdig vastgesteld. Het verzoek gedateerd 25 november 2004 is door de beheerders van het gemeentefonds ontvangen op 29 november 2004. De gemeenterekening 2003 is door de gemeenteraad op 1 juli 2004 vastgesteld. Voor deze artikel 12 aanvraag is deze rekening relevant. Inmiddels heeft de gemeenteraad ook de jaarrekening 2004 al vastgesteld en wel op 30 juni 2005. De provincie heeft deze rekening op 1 juli 2005 ontvangen.

Op basis van het vorenstaande kom ik tot de conclusie dat de gemeente Neder-Betuwe aan de algemene voorschriften van artikel 12 met betrekking tot de termijnen heeft voldaan.

#### ***Het aanmerkelijk én structureel tekort***

Er is volgens artikel 23 van het Besluit sprake van een aanmerkelijk én structureel tekort indien het tekort zich gedurende het begrotingsjaar én de drie daarop volgende jaren bevindt op een niveau dat hoger ligt dan

2% van de som van de belastingcapaciteit, de algemene uitkering en de bedragen, bedoeld in artikel 6 van de Invoeringswet Fvw (het betreft hier de (tijdelijke) verfijningen wijziging gemeentelijke indeling, monumenten en rioleringen). Hiervoor bepalend is het eerste jaar van aanvraag, in casu het jaar 2004. In de gemeente Neder-Betuwe was er over de jaren 2004 tot en met 2007 sprake van een tekort. Dit tekort lag boven de drempel van 2% van de algemene uitkering van € 329.696 (drempel 2004: 2% van € 16.484.821). Zie in dit verband ook artikel 12-rapport Neder-Betuwe 2004, bladzijde 18.

Ik concludeer op basis hiervan dat bij de gemeente Neder-Betuwe sprake is van een aanmerkelijk én structureel tekort.

### ***Het redelijk peil***

Om in aanmerking te komen voor een aanvullende uitkering uit het gemeentefonds op grond van artikel 12 van de Fvw moeten de eigen inkomsten van de gemeente tenminste op het redelijk peil liggen. Dit redelijk peil wordt jaarlijks door de beheerders van het gemeentefonds in de zogenaamde meicirculaire medegedeeld. Voor 2005 geldt dat zowel de afvalstoffenheffing/reinigingsrechten als de rioolrechten lastendekkend moeten zijn. Bij rioolrechten wordt de lastendekkendheid bepaald door de brutolasten te verminderen met zowel het eventuele bedrag van de tijdelijke maatstaf riolering als de eventuele overige inkomsten uit het cluster riolering. Bij het onderdeel onroerende-zaakbelastingen (OZB) van het redelijk peil geldt voor 2005 een tarief van tenminste € 4,95 per € 2.268 waarde OZB-capaciteit. Een gemeente hoeft niet per onderdeel aan de norm te voldoen. Een gemeente voldoet ook aan het belastingpakket als een tekort bij de reiniging en/of de riolering wordt gecompenseerd door een hoger tarief bij de OZB.

In Neder-Betuwe zijn zowel de afvalstoffenheffing als de rioolrechten lastendekkend. Daarnaast hanteert de gemeente een OZB-tarief van € 5,03. De gemeente voldoet derhalve aan het redelijk peil voor 2005. Voor de berekening van het redelijk peil verwijs ik naar paragraaf 5.2, daarin besteed ik ook aandacht aan de overige heffingen en de belastingdruk.

## **2.3 Bijzondere voorschriften**

De beheerders van het gemeentefonds hebben bij hun beschikking over de aanvullende uitkering 2004 aan het verkrijgen van een aanvullende uitkering een tweetal bijzondere voorschriften verbonden, te weten

- a. het opstellen van een meerjarensaneringsbegroting 2005-2007, waarvan de jaarschijf 2007 zonder aanvullende steun reëel sluitend is;
- b. een belastingvoorschrift, dat inhoudt dat de gemeente met ingang van 2006 een extra opslag legt van 10% van het genormeerde artikel 12-OZB-tarief.

In de vergadering van 28 april 2005 heeft de raad de meerjarensaneringsbegroting 2005 - 2008 vastgesteld. Deze meerjarensaneringsbegroting voldoet aan de eis van een sluitende jaarschijf vanaf 2007, op voorwaarde dat het achterstallig onderhoud op de wegen in de jaren 2005 en 2006 wordt opgelost. Tevens wordt rekening gehouden met een verhoging van de OZB-opbrengst als gevolg van de extra opslag van 10% boven het genormeerde artikel 12-OZB-peil.

De bijzondere voorschriften (in casu opslag OZB) gelden voor de duur dat een gemeente is aangewezen op aanvullende steun uit het gemeentefonds. Daarna is de gemeente weer vrij. Mocht de gemeente daarna weer terugkeren in artikel 12, dan zijn de bijzondere voorschriften weer van kracht.

#### **2.4 Conclusie**

De artikel 12-aanvraag is tijdig ingediend en de eigen inkomsten behorende tot het belastingpakket liggen boven het niveau van het redelijk peil. In de rapportage over 2004 is al bepaald dat er sprake is van een aanmerkelijk én structureel tekort. De gemeente heeft een meerjarensaneringsbegroting 2005 - 2008 vastgesteld, waarvan de jaarschijf 2007 reëel sluitend is. Hiermee heeft de gemeente aan één van de bijzonder voorschriften voldaan. Hoewel de gemeente Neder-Betuwe nu al met een verhoogde opbrengst als gevolg van de extra opslag van 10% op het OZB-tarief rekening houdt, kan ik pas formeel bij de begroting 2006 (verhoging OZB-tarief) beoordelen of de gemeente aan het tweede deel van het bijzonder voorschrift voldoet. Los daarvan kom ik tot de conclusie dat Neder-Betuwe voldoet aan de vereisten voor toelating tot artikel 12.



### 3 Financiële resultaten

#### 3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk ga ik in op de rekeninguitkomsten over 2002 tot en met 2004. Voor wat betreft de jaren 2002 en 2003, de eerste twee jaren van deze gemeente na de herindeling, beperk ik mij tot het geven van de resultaten. In de artikel 12-rapportage over 2004 zijn deze twee jaren uitgebreid aan de orde geweest. In dit rapport beperk ik mij tot het geven van een verklaring van het overschot over 2004 en geef ik de opmerkingen van de accountant die hij heeft gemaakt naar aanleiding van de controle van de rekening 2004. Tevens besteed ik aandacht aan de begroting 2005 en de bijbehorende paragrafen en ga ik in op de meerjarensaneringsbegroting 2005-2008. Daarbij heb ik gekeken of deze voldoet aan het bijzonder voorschrift van een reëel sluitende jaarschijf vanaf 2007. Ik sluit af met een conclusie.

#### 3.2 Rekeninguitkomsten 2002 tot en met 2004

De resultaten over 2002 en 2004 vertonen het volgende beeld.

bedragen in euro's

Jaar	Begroting	Rekening	
		volgens gemeente	volgens provincie
2002	- 790.000	- 973.000	- 878.000
2003	+ 3.000	- 273.000	- 1.283.000
2004	-1.454.000	+ 1.117.777	-1.324.000

#### 3.3 Rekening 2004

De rekening 2004 is in de raadsvergadering van 30 juni 2005 vastgesteld met een batig saldo van € 1.117.777. In dit bedrag is de aanvullende uitkering over 2004 van € 1.451.000 begrepen. Zonder de aanvullende uitkering zou er sprake zijn geweest van een tekort van € 333.223. Dit wekt op het eerste gezicht de indruk dat de artikel 12-steun te ruim is geweest. Maar van het positieve resultaat is circa € 1 miljoen aan te merken als incidenteel dat als toeval kan worden bestempeld. Bovendien is het bij artikel 12-gemeenten usance dat er vanwege het strenge financiële regime minder budgetoverschrijdingen zijn.

Hierna geef ik een beeld van de belangrijkste (incidentele) posten die tot het positieve rekeningsresultaat hebben geleid.



1. P en O-budget (salarissen, inhuur, bureaubehoeften, reiskosten, congressen)	€ 290.000
2. Hogere leges in verband met meer aanvragen bouwvergunningen	€ 128.000
3. Hogere opbrengst boetes wegens stringenter handhavingsbeleid	€ 27.000
4. Vertraging uitvoering project C2000	€ 24.000
5. Lagere uitgaven en hoger verhaal in het kader van de Wet werk en bijstand	€ 149.000
6. Abusievelijk storting in de voorziening kinderopvang	€ 93.000
7. Lagere bijdrage aan de Regio Rivierenland	€ 47.000
8. Onderuitputting kapitaallasten onderwijsinvesteringen	€ 49.000
9. Hogere behoedzaamheidsreserve	€ 37.000
10. Hogere leges begraafrechten	€ 77.000

Het positieve rekeningsresultaat is toegevoegd aan de algemene reserve. Met de structurele effecten van de rekening 2004 is in de meerjarenbegroting 2006-2009 rekening gehouden.

Met de gemeente ben ik van mening dat hoewel het hier gaat om incidentele meevallers, deze in ieder geval in de Berap 2 hadden moeten worden gemeld. De gemeente heeft zich voorgenomen om het budgetbeheer de komende jaren te gaan verbeteren door in de nieuwe organisatiestructuur zodanige maatregelen in te bedden, dat een verdergaande verbetering in de kwaliteit van het budgetbeheer is gewaarborgd.

### 3.3.1 Accountantsrapport

Door de accountant is een verklaring afgegeven met een beperking wegens een bedenking van materieel belang tegen een onderdeel van de rekening 2004. De reden daartoe was dat onder de financiële vaste activa van de balans als bijdrage aan activa in eigendom van derden de boekwaarde ad € 602.738 is opgenomen van een afkoopsom aan een recreatieschap. De accountant is van mening dat deze afkoopsom op grond van het BBV (artikel 61) niet voldoet aan de criteria van activering. De boekwaarde had in één keer ten laste van het resultaat 2004 moeten worden gebracht.

In het reguliere artikel 12-overleg heeft de gemeente deze kwestie aangekaart. Alle partijen waren het er over eens dat activering in 5 jaren mogelijk was. In de rekeningcontrole 2005 zal dit punt nog met de (nieuwe) accountant worden meegenomen.

Vanwege het ontbreken van een toetsbaar normenkader is er over 2004 geen rechtmatigheidoordeel uitgevoerd. Om tot een normenkader te komen heeft de gemeente een plan van aanpak opgesteld. Eind 2005 zal de raad een geactualiseerde verordening worden voorgelegd.

Daarnaast zal er aandacht aan de interne werkprocessen worden gegeven, waarbij met name aandacht zal zijn voor een toetsbare invulling van het begrip rechtmatigheid.

Verder wordt de gemeente er door de accountant op gewezen dat de rekening nog niet geheel voldoet aan de eisen van het BBV. Het jaarverslag bevat geen programmaverantwoording en er ontbreken nog paragrafen. Met de provincie is afgesproken dat 2004 als overgangsjaar zou gelden en dat met ingang van 2005 zou worden voldaan aan de voorschriften en bepalingen van het BBV. Verder in dit rapport vermeld ik dat de gemeente op dit terrein een grote verbetering heeft gemaakt.

### 3.4 De begroting 2005

De primitieve begroting 2005 sluit met een nadelig saldo van € 1.401.356, na 1<sup>e</sup> wijziging (2004: € 1.454.193 miljoen, na 1<sup>e</sup> wijziging). Hoewel op het eerste gezicht er slechts een daling van het tekort kan worden waargenomen van slechts € 53.000, zijn er toch enkele grote verschuivingen tussen de budgetten geweest. In de begroting is geen rekening gehouden met onderuitputting en vervangingsinvesteringen. De behoedzaamheidsreserve is conform de uitgangspunten van de provinciale toezichthouders voor 50% meegenomen.

#### Begrotingstekort 2005

Hierna volgt een globale analyse van het begrotingstekort 2005 versus het begrotingstekort 2004. In de cijfers is geen rekening gehouden met de lasten van het Meerjarig Activiteiten Plan (MAP). De bedragen zijn uitgedrukt in miljoenen euro's.

1. Saldo begroting 2004 € 1,4

**Bij:**

2. Daling algemene uitkering gemeentefonds	€ 0,7
3. Minder onttrekking reserves	€ 0,7
4. Hogere kapitaallasten	€ 0,2
5. Prijsstijgingen	€ 0,1
6. Toename salariskosten	€ 0,1
7. Vereveningsbijdrage BTW-compensatiefonds	€ 0,1
8. Invoering gebouwenbeheerplan	€ 0,1

€ 2,0

€ 3,4

**Af:**

9. Hogere opbrengst OZB	€ 0,9	
10. Lagere kapitaallasten (in verband met extra afschrijving)	€ 0,4	
11. Hogere urentoerekening grondbedrijf	€ 0,1	
12. Geen reservering gemeentehuis	€ 0,2	
13. Afschaffing Zalmsnip	<u>€ 0,4</u>	
		€ 2,0
Saldo begroting 2005		€ 1,4
		=====

**Toelichting**

**Ad 1 Saldo begroting 2004**

Het tekort sluit aan bij het tekort zoals dat ook is opgenomen in de artikel 12-rapportage over 2004 (onder andere bladzijde 7).

**Ad 2 Daling algemene uitkering gemeentefonds**

De algemene uitkering is berekend op basis van de septembercirculaire 2004. Voor een belangrijk deel is de verlaging van de algemene uitkering het gevolg van de afschaffing van de Zalmsnip (zie hierna onder volgnummer 13). Daarnaast heeft de verlaging te maken met de verhoging van de ozb-maatstaf.

**Ad 3 Minder onttrekking uit de reserves**

Het gaat hier om eenmalige beschikkingen over reserves die zijn gebruikt ter reducering van het begrotingstekort 2004.

**Ad 4 Hogere kapitaallasten**

De hogere kapitaallasten hangen grotendeels samen met investeringen op het onderwijsgebied.

**Ad 5 Prijsstijgingen**

In de begroting is rekening gehouden met een percentage van 0,75 voor prijsstijgingen.

**Ad 6 Toename salariskosten**

De toename houdt grotendeels verband met het aantrekken van een projectcoördinator voor de grondexploitaties. De kosten van deze functionaris komen niet ten laste van de exploitatie, maar worden ten laste van de grondexploitatie gebracht. Zie ook onder ad 11.

**Ad 7 Vereveningsbijdrage BTW-compensatiefonds**

Om het financiële risico ten aanzien van het BTW-compensatiefonds te beperken is vastgesteld dat over de jaren 2003 tot en met 2005 het risico niet meer zal bedragen dan gemiddeld € 4,54 per inwoner per jaar. Voor dekking hiervan is een vereveningsbijdrage ingevoerd door middel

van een korting van 5% op de in te dienen declaraties. In de begroting had de gemeente hier nog geen rekening mee gehouden.

**Ad 8 Invoering gebouwenbeheerplan**

Eind 2004 is het gebouwenbeheerplan geactualiseerd. Dit plan wijst uit, dat meerjarig voor het onderhoud van gemeentelijke - en onderwijsgebouwen een verhoging van het budget noodzakelijk is.

**Ad 9 Hogere opbrengst OZB**

Om te voldoen aan het artikel 12-peil moest de gemeente het OZB-tarief met 20% verhogen. Daarnaast moest de gemeente de niet wettelijke vrijstellingen en het bedrag aan kwijtscheldingen in het tarief berekenen. In totaal is het tarief met 23 % verhoogd.

**Ad 10 Lagere kapitaallasten (in verband met extra afschrijving)**

Vorig jaar is bij de bepaling van het relevant begrotingstekort rekening gehouden met een extra afschrijving op de boekwaarde van de wegen van € 2,7 miljoen (bij de rekening 2004 nader bepaald op € 2,5 miljoen). Het effect hiervan is dat de huidige exploitatie met lagere kapitaallasten wordt belast.

**Ad 11 Hogere urentoerekening grondbedrijf**

Zie volgnummer 6.

**Ad 12 Geen reservering gemeentehuis**

In de begroting 2004 was een structureel bedrag van € 0,2 miljoen opgenomen ten behoeve van de reservering van de bouw van een nieuw gemeentehuis. Ik heb het bedrag van de reservering geschrappt, omdat het in artikel 12 niet is toegestaan te gaan reserveren voor toekomstige investeringen.

**Ad 13 Afschaffing Zalmsnip**

Zie volgnummer 2

**Paragrafen**

Hierna ga ik in het kort in op de 7 paragrafen die onderdeel uitmaken van de beleidsbegroting.

***Paragraaf Weerstandsvermogen***

Het weerstandsvermogen wordt bepaald door de mate waarin de gemeente in staat is financiële risico's en tegenvallers op een zodanige wijze het hoofd te bieden dat het bestaande voorzieningenniveau ongestoord kan worden voortgezet. Het weerstandsvermogen bestaat enerzijds uit de weerstandscapaciteit (met name de reserves en onbenutte belastingcapaciteit) en anderzijds uit de risico's waarvoor de gemeente nog geen voorziening heeft getroffen.

## Weerstandscapaciteit

### *Incidenteel*

#### Reservepositie

De reservepositie ziet er per 1-1-2005 als volgt uit:

	2005	2004
Algemene reserve	€ 302.000	€ 438.000
Bestemmingsreserves	€ 13.018.000	€ 13.704.000
Voorzieningen	<u>€ 6.156.000</u>	<u>€ 5.210.000</u>
	€ 19.476.000	€ 19.352.000

Mede gezien de artikel 12-situatie moge het duidelijk zijn dat de reservepositie slecht is. De gemeente moet immers voldoen aan de artikel 12-toelatingseisen waarbij nog een zeer geringe algemene reserve beschikbaar mag zijn. In het geval van de gemeente Neder-Betuwe komt dit neer op een bedrag van € 347.000 voor 2005. Daarnaast is de gemeente verplicht in het kader van artikel 12 om de bespaarde rente over de algemene reserves - behoudens het inflatiepercentage - volledig in te zetten in de exploitatie van baten en lasten. Gevolg hiervan is dat alle reserves zijn "geblokkeerd". Dit betekent dat bij een beschikking over de reserve er een gat valt in de exploitatie ter grootte van het bedrag van de bespaarde rente. De bestemmingsreserves en voorzieningen zijn in 2004 nader onderzocht en in het reguliere artikel 12-overleg besproken. Hieruit is gebleken dat met de huidige verplichtingen hier geen mogelijkheden zitten om het begrotingstekort te verlagen. Met de gemeente is afgesproken dat in het artikel 12-rapport 2006 de reserves en voorzieningen nog eens kritisch zullen worden beoordeeld en tevens zal worden bezien of en in hoeverre de reserves en voorzieningen passen binnen de definities van het BBV en of er dan sprake is van een vrij aanwendbaar deel. Dit deel zou kunnen worden gebruikt voor het oplossen van incidentele tegenvallers (bijvoorbeeld reorganisatie). Vanaf 2006 zullen de bestemmingsreserves en de voorzieningen niet meer onder de incidentele weerstandscapaciteit worden opgenomen.

De stand van de reserves en voorzieningen is ontleend aan de begroting 2005. Deze cijfers wijken af van de cijfers die ik gebruikt heb in hoofdstuk 4 van dit rapport. Daar gaat het om cijfers op basis van de rekening 2004.

#### Rentebeleid

De gemeente schrijft 5% rente toe aan de reserves aan de bestemmingsreserves. Dit is noodzakelijk omdat dit reserves betreffen die nodig zijn voor de dekking van kapitaaluitgaven. De rente over de overige reserves komt, met uitzondering het inflatiepercentage van 0,75,

ten gunste van de exploitatie van baten en lasten. Het gemiddelde rente percentage van het vreemd vermogen bedraagt 4,7. In de 3<sup>e</sup> Berap wordt rekening gehouden met de feitelijke rentekosten.

#### Stille reserves

In de paragraaf weerstandsvermogen is een bedrag van € 2.000.000 opgenomen voor stille reserves. Dit betreft de te verwachte overwaarde op de voormalige gemeentehuizen van de gemeente Echteld en Dodewaard. De beheerders van het Gemeentefonds hebben op basis van de rapportage over 2004 er mee ingestemd dat dit bedrag mag worden gebruikt voor de bouw van een nieuw gemeentehuis.

#### *Structureel*

#### Belastingcapaciteit

Onbenutte belastingcapaciteit: nihil  
Structurele budgettaire ruimte: € 1.418.000 (tekort)

#### Risico's

In de paragraaf weerstandsvermogen is een overzicht opgenomen van de te lopen risico's. De gemeente heeft getracht een zo volledig beeld te geven van de te lopen risico's. Hierbij moet wel opgemerkt worden dat als deze risico's zich daadwerkelijk voordoen en de gemeente hier middelen beschikbaar voor moet stellen er, gezien de zeer geringe weerstandscapaciteit, nieuwe financiële problemen kunnen ontstaan.

#### Omvang van de weerstandscapaciteit

De beperkte incidentele weerstandscapaciteit per begin 2005 van € 302.000 is nauwelijks of niet toereikend om de mogelijke risico's te dekken. Het weerstandsvermogen van de gemeente Neder-Betuwe kan als slecht worden gekwalificeerd. De artikel 12-beleidslijn laat evenwel een versterking van het weerstandsvermogen zolang de gemeente in een artikel 12-situatie verkeert niet toe. De gemeente geeft in haar paragraaf weerstandsvermogen aan dat er beleid ontwikkeld zal worden om deze zorgwekkende situatie op termijn op te lossen, waarbij men forse ingrepen niet schuwt. Na afloop van de artikel 12-status zal de gemeente in de meerjarenraming ook rekening moeten houden met het feit dat de incidentele weerstandscapaciteit op gezond niveau komt. De provincie dringt er in haar provinciaal verslag over 2005 op aan om alle mogelijke incidentele tegenvallers die nu bekend zijn en die de structurele financiële situatie van de gemeente kunnen verstoren mee te nemen in een mogelijke aanvullende uitkering, zodat de gemeente in staat wordt gesteld om een gezonde financiële toekomst op te bouwen. Ik ben echter van mening dat incidentele tegenvallers zoveel mogelijk door de gemeente zelf moeten worden opgevangen. Dit kan onder andere door het inzetten van incidentele meevallers of het bezuinigen op de uitgaven. Pas wanneer blijkt dat na het leveren van een maximale

inspanning de gemeente nog met een nadeel zit, kan dit nadeel bij het artikel 12-tekort worden betrokken.

### ***Paragraaf Kapitaalgoederen***

#### *Wegen*

Tijdens de artikel 12-overleggen is in 2004 gebleken dat het beheerplan voor de wegen niet "artikel 12-proof" was. Dit is voor de gemeente aanleiding geweest om aan het ingenieursbureau Arcadis een opdracht te verlenen voor het maken van een nieuw wegenbeheerplan. Als gevolg van de uitkomst van het wegenbeheerplan moest het wegenbudget met € 72.500 worden verhoogd tot € 662.000. Verder constateerde het ingenieursbureau dat er ook sprake is van achterstallig onderhoud op de wegen. Dit doet zich vooral voor in het buitengebied. Elders in deze rapportage ga ik hier nader op in.

#### *Riolering*

In 2004 is het Gemeentelijk Riolerings Plan geactualiseerd. Het tarief is 100% kostendekkend. Om schoksgewijze tariefsverhogingen te voorkomen, maakt de gemeente Neder-Betuwe gebruik van een tariefsegalisatiefonds.

#### *Water*

Er heeft in 2004 een inventarisatie plaatsgevonden van het waterbeheer. De gemeente is momenteel in onderhandeling met Het Waterschap Rivierenland over de wijze van bekostiging.

#### *Groen*

Het groenbeheerplan is opgesteld in 2002. De kosten zijn opgenomen in de (meerjaren)begroting. De gemeente heeft laten weten dit plan met ingang van 2007 te actualiseren.

#### *Gebouwen*

In 2004 heeft er een actualisatie van het gebouwenbeheerplan plaatsgevonden. In oktober 2004 is deze door de raad vastgesteld. De uitkomsten zijn financieel verwerkt in de (meerjaren)begroting.

#### *Baggerplan*

Voor de periode 2005-2010 zijn er voor in totaal € 160.000 aan kosten te verwachten. Het aandeel van de gemeente hierin bedraagt € 40.000.

#### *Openbare verlichting*

Dit plan is in 2003 geactualiseerd en opgenomen in de begroting.

### ***Paragraaf Financiering***

#### *Financieringsstatuut*

In januari 2003 heeft de raad een financieringsstatuut vastgesteld.

#### Financieringsparagraaf

In de programmabegroting is een financieringsparagraaf opgenomen. Deze voldoet aan de voorschriften van het BBV en de uitgangspunten van de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido).

#### Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is de grens waarboven niet met kort geld gefinancierd mag worden. De grens voor kort geld ligt bij een jaar. De kasgeldlimiet op grond van de Wet fido is voor het jaar 2005 vastgesteld op € 2.890.000, zijnde 8,5% van het begrotingstotaal van € 34.000.000.

#### Renterisiconorm

De begrenzing van het renterisico wordt berekend aan de hand van de vaste schuld op 1 januari van enig jaar en een door het Rijk vastgesteld percentage daarvan.

Voor de gemeente Neder-Betuwe houdt dit in 20% voor 2005 van € 20.942.000 is € 4.188.000. Boven dit bedrag mag Neder-Betuwe geen renterisico lopen. Dit risico kan het gevolg zijn van rentevoetherzelingen en herfinanciering van leningen. Volgens een berekening van de gemeente kent geen enkel jaar uit de meerjarenbegroting (2005-2008) een renterisico.

#### **Paragraaf Bedrijfsvoering**

##### Beleidsvoornemens

De verordeningen 212, 213 en 213a vormen een belangrijke basis voor de bedrijfsvoering. De raad heeft hierin de kaders voor de financiële organisatie vastgesteld en bepaald dat er jaarlijks een onderzoek wordt gedaan naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van de organisatie. Eind 2004 is de gemeente bezig een organisatie/formatieonderzoek te houden. De uitkomsten van dit onderzoek zullen in de loop van 2005/2006 bekend worden.

#### **Paragraaf Verbonden partijen**

Verbonden partijen zijn die partijen waarmee de gemeente een bestuurlijke relatie heeft en waarin zij een financieel belang hebben. Met financieel wordt bedoeld dat de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die ze kwijt is in geval van faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op de gemeente.

##### Visie

Er wordt in de paragraaf niet echt een visie gegeven. Wel wordt aangegeven dat het gaat om beleid dat de gemeente in principe ook zelf kan/moet doen.



#### Beleidsvoornemens

Deze zijn niet in de paragraaf opgenomen.

#### **Paragraaf Grondbeleid**

##### Visie

De gemeente meldt hierover het volgende "Grondbeleid is geen doel op zich, maar een essentieel middel om mede uitvoering te kunnen geven aan andere gemeentelijke beleidsdoeleinden op het gebied van wonen, werkgelegenheid, infrastructuur, recreatie en milieu".

##### Uitvoering

De gemeente heeft op 4 maart 2004 een nota grondbeleid vastgesteld. Hierin staat aangegeven dat waar mogelijk actief grondbeleid wordt uitgevoerd. Waar actief grondbeleid niet mogelijk is, wordt gestreefd naar samenwerking met marktpartijen.

De gemeente hanteert marktconforme uitgifteprijzen voor bedrijfsgrond en woningbouw. Openbaar groen dat geen essentiële groenwaarde heeft wordt op verzoek verkocht.

##### Actuele prognoses resultaten

In de grondnota van maart 2004 zijn actuele prognoses opgenomen.

Deze zijn in de paragraaf grondbeleid behorende bij de programmabegroting 2005 niet weergegeven.

##### Winstnemingen

Er is geen overzicht verstrekt van eventuele winstnemingen.

##### Reserves grondexploitatie

De gemeente heeft per 1 januari 2005 een algemene reserve voor grondexploitatie van € 0,3 miljoen. Deze reserve is om eventuele risico's binnen de grondexploitatie op te vangen.

#### **Paragraaf Lokale heffingen**

##### Visie

De gemeente meldt hier dat zij de tarieven zal laten stijgen met het inflatiepercentage. Daarnaast streeft zij naar een volledige kostendekking.

##### Overzicht op hoofdlijnen van de lokale heffingen

In de gemeente worden de volgende belastingen/retributies geheven. OZB, toeristenbelasting, hondenbelasting, rioolrechten, afvalstoffenheffing, lijkbezorgingrechten, marktgelden, brandweerrechten en leges. Daarnaast kent de gemeente ook een tarievenverordening. Voor wat betreft de opbrengst verwijst ik naar hoofdstuk 5 van dit rapport.

Tevens besteed ik aandacht aan de lastendruk en het kwijtscheldingsbeleid. Ook hiervoor verwijs ik naar hoofdstuk 5.

### 3.5 Meerjarensaneringsbegroting

Om in aanmerking te komen voor een artikel 12-uitkering moet de gemeente Neder-Betuwe voldoen aan een tweetal bijzondere voorschriften. Deze zijn het samenstellen van een meerjarensaneringsbegroting 2005-2007, waarin de jaarschijf 2007 zonder aanvullende steun reëel sluitend is, en een belastingvoorschrift van een extra opslag van 10% boven het genormeerde artikel 12-OZB-tarief. Bij beschikking van 9 juli 2005 hebben de beheerders van het gemeentefonds de gemeente hiervan op de hoogte gesteld. Vooruitlopend op de beschikking heeft het gemeentebestuur in de raadsvergadering van 28 april 2005 het saneringsplan vastgesteld, waarin met de twee bijzondere voorschriften rekening is gehouden. Wellicht ten overvloede meld ik dat gezien het tijdstip waarop de saneringsbegroting is gemaakt de gemeente geen rekening heeft kunnen houden met de effecten van het afschaffen van het gebruikers deel van de OZB en de financiële gevolgen van de WMO. Hierna zijn de resultaten van het saneringsplan opgenomen.

	Bedragen x € 1.000			
	2005	2006	2007	2008
1. Begrotingstekort	-1.421	-1.274	-755	-121
Saneringsbesluit:				
2. Lagere bijdrage				
Regionaal indicatie-				
orgaan	+ 141	+ 188	+188	+188
3. Verhoging OZB		+ 540	+540	+540
4. Te verwachten				
nieuwe uitgaven	- 23	- 232	-255	-310
5. Te verlagen				
uitgaven	+ 34	+ 98	+124	+149
6. Sanering	+ 190	+ 595	+562	+485
<b>Begrotingsresultaat</b>	<b>-1.079</b>	<b>- 85</b>	<b>+404</b>	<b>+931</b>
7. Achterstallig				
onderhoud wegen	-7.750			

#### Ad 1 Begrotingstekort

Het gepresenteerde begrotingstekort is inclusief het resultaat van de 1<sup>e</sup> tot en met de 7<sup>e</sup> begrotingswijziging en inclusief de geaccepteerde lasten van het Meerjaren Activiteiten Plan (MAP). Het MAP 2005 bevat in hoofdzaak de kapitaallasten van onderwijsinvesteringen. De verbetering van de financiële situatie wordt voornamelijk veroorzaakt, doordat volgens de junicirculaire 2004 de algemene uitkering uit het gemeentefonds de komende jaren weer zal stijgen. Daarnaast ontstaat er vanaf 2008 een voordeel van € 370.000 vanwege het wegvallen van

de huur van de tijdelijke huisvesting van een school voor voortgezet onderwijs. Wel moet hierbij worden aangetekend dat het thans nog niet zeker is in welk jaar de bouw van de nieuwe school zal plaatsvinden. Dit vanwege planologische procedures die thans nog lopen. Daarom moet er rekening mee worden gehouden dat de betaling van de huurprijs ook nog langer kan duren. De kapitaallasten van de nieuwe school worden opgevangen door middel van een zogenaamde dekkingsreserve.

#### Ad 2 Lagere bijdrage RIO

Het Regionaal Indicatieorgaan voor de AWBZ (RIO) is opgegaan in één centrale organisatie, het Centrum indicatiestelling zorg (CIZ) per 1 januari 2005. De indicatie wordt op lokaal niveau uitgevoerd. Het verschil is alleen dat de verantwoordelijkheid, zowel inhoudelijk als financieel, niet meer bij de gemeente ligt, maar bij het overkoepelende CIZ-bestuur. De raming kan worden afgevoerd.

#### Ad 3 Verhoging OZB

Bij de opzet van de saneringsbegroting is de gemeente er van uitgegaan dat, om toegelaten te worden tot artikel 12, het OZB-tarief ten opzichte van 2005 met gemiddeld 2% zal stijgen. Daarnaast zal vanwege het belastingvoorschrift het tarief met ingang van 2006 met nog eens 10% extra worden verhoogd.

#### Ad 4 Te verwachten nieuwe uitgaven

In haar verweerschrift naar aanleiding van de rapportage over 2004 maakte het gemeentebestuur al melding van het feit dat zij de komende jaren komt te staan voor een forse bijdrage in de bouw en inrichting van een regionaal archief. Op grond van (externe) berekeningen gaat de gemeente uit van een voorlopige bijdrage van € 286.000. Ten opzichte van de begroting 2005 betekent dit een verhoging van € 187.000. Het huidige archief is door de inspecteur van het archiefwezen afgekeurd. Verder zal de gemeente in het kader van de herstructurering van het bibliotheekwerk aan de stichting basisbibliotheek Rivierenland een hogere bijdrage verschuldigd zijn. In de begroting is thans een bedrag geraamd van € 7,96 per inwoner of in totaal € 177.608. De gemeente houdt rekening met een in vier jaar oplopende bijdrage tot € 12 per inwoner, ofwel in totaal circa € 268.800.

#### Ad 5 Te verlagen uitgaven

Vanwege een opgelegde bezuinigingstaakstelling aan de Regio Rivierenland kan de bijdrage vanaf 2005 met € 34.000 structureel worden verlaagd. Tevens wordt op het welzijnsbudget vanaf 2006 € 40.000 structureel bezuinigd. Vanaf 2006 neemt de gemeente deel aan een centrale inkoop via de Regio Rivierenland. Op termijn voorziet de gemeente hierin een besparing van circa € 100.000. De gemeente wil zich echter niet meteen rijk rekenen en houdt vooralsnog rekening met een vanaf 2006 jaarlijks oplopend voordeel van € 25.000 per jaar.

#### Ad 6 Sanering

Voor het saneren van het begrotingstekort heeft de gemeente alle producten doorgelopen. Daarbij heeft zij onderscheid gemaakt in producten die tot de gemeentelijke kerntaak horen en producten die daartoe niet behoren (zie voor de lijst van producten bijlage 4). De gemeente heeft hiermee haar saneringstaakstelling heel serieus opgepakt. Ik acht de door de gemeente aangebrachte bezuinigingen reëel. Hieronder geef ik aan op welke terreinen en tot welke bedragen de screening van de uitgaven en verhoging van de inkomsten heeft geleid en in welk jaar.

	2005	2006	Bedragen x € 1.000	
			2007	2008
Brandweer	38	41	43	46
Bedrijfsvoering	0	96	96	96
Grondgebiedzaken	50	279	279	193
Inwonerzaken	101	172	135	138
Personeel		7	9	12
Totaal	189	595	562	485

#### Ad 7 Achterstallig onderhoud wegen

Op grond van het eerdergenoemde rapport van Arcadis is het achterstallig onderhoud in de gemeente Neder-Betuwe gekwantificeerd op € 7,75 miljoen. Dit bedrag voerde de gemeente in zijn geheel op in 2005 om daarmee aan het bijzonder voorschrift van een sluitende begroting in 2007 te kunnen voldoen. Tegen deze handelwijze heb ik op zich geen bezwaar. Het gaat immers om een incidentele uitgaaf (investering met een maatschappelijk nut). In een eerder geval is deze handelwijze ook toegepast waarbij dan wel gekeken is of de gemeente binnen een termijn van 5 jaren zelf nog een bijdrage kan leveren in de kosten van het achterstallig wegenonderhoud. Met de termijn van 5 jaren wordt aangesloten op de afschrijvingstermijn van een immaterieel activum (oud tekort). Voor de verdere uitwerking verwijs ik naar de berekening van het relevant begrotingstekort in paragraaf 7.2.

### 3.6 Conclusie

De rekening 2004 laat met een overschot van € 1,1 miljoen een zeer verrassend resultaat zien. Zeker tegen de achtergrond dat een aanvullende uitkering over 2004 is verstrekt van € 1,4 miljoen, die is begrepen in het resultaat. Zonder de aanvullende uitkering zou er sprake zijn geweest van een tekort van € 333.223. Het voordeel moet als toeval worden beschouwd omdat het voor een belangrijk deel bestaat uit incidentele posten. Door het positieve resultaat neemt de algemene reserve met € 1,1 miljoen toe, waarna het bedrag weer kan worden ingezet ter reducering van het relevant tekort 2005 en er dus minder artikel12-steun over 2005 behoeft te worden verleend. Duidelijk is wel geworden dat de gemeente pas veel te laat inzicht kreeg in het

resultaat over 2004. De gemeente heeft zich voorgenomen om het budgetbeheer te verbeteren door in de nieuwe organisatiestructuur zodanige maatregelen in te bedden dat een verdere verbetering in de kwaliteit van het budgetbeheer is gewaarborgd.

De begroting 2005 laat ondanks een tariefsverhoging van de OZB van 23% geen verbetering zien ten opzichte van 2004. Dit komt vooral door de teruggang van de algemene uitkering. Wel komt de opbrengst van de OZB in plaats van incidentele dekkingsmiddelen, die de gemeente heeft ingezet om het tekort over 2004 terug te dringen, waardoor er wel een structureel voordeel optreedt.

De gemeente heeft aanzienlijke vooruitgang geboekt bij de invulling van de voorschriften (BBV). Met name de paragrafen, waarbij er enkele bij de begroting en de rekening 2004 nog ontbraken, zijn aanzienlijk vooruit gegaan. De checklist die de provincie Gelderland hanteert en waaruit blijkt of de voorschriften zijn toegepast is met de gemeente doorgenomen. De ontbrekende onderdelen zullen in de volgende beleidsbegroting meegenomen worden. In het artikel 12-overleg zal dit punt nog nader aan de orde komen.

Uitgaande van de veronderstelling dat de kosten van het achterstallig onderhoud op de wegen in de jaren 2005 en 2006 wordt opgelost voldoet de gemeente met het opstellen van de saneringsbegroting 2005-2008 met sluitende jaarschijven vanaf 2007 aan het bijzondere voorschrift. Met de saneringsbegroting heeft de gemeente een belangrijke stap gezet naar een reële begroting die vanaf 2007 sluitend is. Wel moet er rekening mee worden gehouden dat in de saneringsbegroting nog geen rekening is gehouden met de afschaffing van het gebruikers deel van de OZB en de WMO. Ook de financiële effecten van de reorganisatie waarmee onlangs een start is gemaakt, zijn nog niet (volledig) in de begroting verwerkt. Afhankelijk van de omvang van de problematiek zou hier ook eventuele ruimte die vrijkomt bij het kritisch doornemen van de noodzakelijkheid van de reserves en voorzieningen bij kunnen worden betrokken.

## 4 Reserves en voorzieningen

### 4.1 Inleiding

Om te kunnen beoordelen of de gemeente nog een bijdrage kan leveren ter vermindering van het aanvaardbaar begrotingstekort wordt de vermogenspositie van de gemeente beschouwd. Daarbij wordt eerst naar de aanwendbare reserves (paragraaf 4.2) gekeken. Vervolgens wordt ook naar de bestemmingsreserves en voorzieningen (paragraaf 4.3) gekeken. Op dit moment vindt er door de gemeente een herijking van deze reserves en voorzieningen plaats. In het rapport 2006 zal ik melden waartoe dit heeft geleid en of ik mij daarmee kan verenigen. Ik sluit af met een conclusie (paragraaf 4.4) tot welk bedrag de algemene reserve thans kan worden ingezet ter reducering van het tekort 2005.

### 4.2 Aanwendbare reserves

Algemene reserve	€	302.000
Bij: rekeningsresultaat 2004	€	1.117.777
Totaal	€	1.419.777
Af: drempel	€-	347.000
Inbreng	€	1.072.777
		=====

De drempel is bepaald op 2% van de som van de belastingcapaciteit, de algemene uitkering en de bedragen, bedoeld in artikel 6 van de Invoeringswet Fww. Voor de gemeente Neder-Betuwe komt dit drempelbedrag uit op afgerond € 347.000 (2% van € 17,4 miljoen).

### 4.3 Bestemmingsreserves en voorzieningen

#### a. Bestemmingsreserves

	Bedragen x € 1.000	
	<u>2004</u>	<u>2005</u>
Algemene reserve grondbedrijf	528	377
Afkoopsommen onderhoud graven	491	549
Reserve herplanten Betuweroute	101	44
Reserve WVG	150	---
Reserve debiteuren ABW	115	103
Reserve verbouw gemeentehuis Opheusden	627	519
Reserve nieuwbouw brandweergarage Kesteren	97	94
Reserve woonwagenerf Kesteren	8	--
Dividendreserve	28	--
Reserve huisvesting VLC	6.962	7.124
Reserve sportaccommodaties Kesteren	621	648

Reserve ouderenzorg	30	--
Reserve rondweg Dodewaard	76	80
Reserve nieuw gemeentehuis	5	--
Reserve nieuwbouw brandweer garage Ochten	1.061	1.054
Reserve bouw jeugdhonk Madhouse	58	55
Reserve peuterspeelzaal Dolfijn	150	148
Reserve uitbreiding gymzaal Echteld	85	83
Reserve bouw sportzaal De Linie	372	361
Reserve rouwcentrum Ochten	179	173
Reserve sportaccommodatie Dodewaard	1.869	1.784
Reserve BTW-compensatiefonds	153	128
Reserve milieuwerkzaamheden		116
Reserve samenwerking W en I, Tiel		10
Reserve monumenten		<u>60</u>
Totaal bestemmingsreserves	13.768	13.510
	=====	=====
b Voorzieningen		
Onderwijs	1.573	2.062
Riolering	2.020	2.069
Wegenonderhoud	3.279	700
Sanering grond Hoofdstraat		80
Openbare verlichting		51
Sociale dienst	367	647
Pensioenen/wachtgelden wethouders	54	89
Breedte sportimpuls	33	26
Ouderenvervoer	--	38
Dubieuze debiteuren	49	42
Liquidatie muziekschool	168	152
Actualisering bestemmingsplannen	387	377
Verkeersveiligheid	826	851
Speelplaatsen	12	67
Informatie communicatie technologie	119	- 5
Achterstand milieuwerkzaamheden	187	--
Kinderopvang	754	503
Vervanging materieel	47	90
Inburgering nieuwkomers	59	123
Monumenten	53	--
Kindercentra	21	21
Herindeling	<u>-1.621</u>	<u>--</u>
Totaal voorzieningen	8.388	7.983

De staat van reserves en voorzieningen zoals hierboven is opgenomen is ontleend aan de rekening 2004.

#### 4.4 Conclusie

Conform de Handleiding Artikel 12 Fw dienen, met uitzondering van de vrij te late drempel, de aanwendbare reserves te worden ingezet ter

reducering van het begrotingstekort. Dit betekent dat de algemene reserve nog een bijdrage in het tekort kan leveren van € 1.072.777. Dit bedrag stemt nagenoeg geheel overeen met het rekeningsresultaat over 2004. Ik stel voor dit bedrag in één keer ten laste te brengen van het tekort over 2005. De omvang van de bestemmingsreserves en voorzieningen laat in beide gevallen een lichte daling zien. In de artikel 12-rapportage over 2006 zal nog worden bekeken of en in hoeverre vanuit de bestemmingsreserves/voorzieningen nog een bijdrage kan worden geleverd in de sanering van het begrotingstekort, danwel of het vrijgekomen bedrag voor knelpunten moet worden gebruikt. Ik denk daarbij bijvoorbeeld aan de kosten die eventueel kunnen voortvloeien uit de reorganisatie.





## **5 Eigen inkomsten**

### **5.1 Inleiding**

In dit hoofdstuk komen de belangrijkste eigen inkomstenbronnen van de gemeente aan de orde. Allereerst zie ik in paragraaf 5.2 of de gemeente voldaan heeft aan de toelatingseisen van artikel 12 met betrekking tot het belastingpakket 2005. Vervolgens besteed ik aandacht aan de overige heffingen (paragraaf 5.3), de belastingdruk (paragraaf 5.4) en aan kwijtschelding (paragraaf 5.5). Tot slot trek ik in paragraaf 5.6 enige conclusies.

### **5.2 Belastingpakket 2005**

Een van de vereisten om in aanmerking te komen voor een aanvullende uitkering uit het gemeentefonds op grond van artikel 12 van de Fvw is dat de eigen heffingen uit het belastingpakket voldoen aan het redelijk peil, zoals voorgeschreven door de beheerders van het gemeentefonds in de zogenaamde meicirculaire. Bij het onderdeel OZB van het redelijk peil geldt een tarief per € 2.268 waarde OZB-capaciteit. Hiermee wordt aangesloten bij het verdeelsysteem van het gemeentefonds. Bij de onderdelen reiniging en riolering geldt een norm van 100% lastendeckendheid. Bij de berekening daarvan voor het onderdeel riolering zijn de zogenaamde nettolasten het uitgangspunt. Nettolasten zijn hierbij de brutolasten verminderd met zowel het bedrag van de tijdelijke maatstaf riolering als de eventuele overige inkomsten uit het cluster riolering.

Voor 2005 gelden de volgende minimumnormen:

OZB	: € 4,95 per € 2.268 waarde OZB-capaciteit
Afvalstoffenheffing/ reinigingsrechten	: volledig lastendeckend
Rioolrechten	: volledig lastendeckend, met een minimum van € 117,50 per aansluiting.

Een gemeente voldoet ook aan het belastingpakket als een tekort bij de reiniging en/of de riolering wordt gecompenseerd door een hoger tarief bij de OZB.

In het navolgende ga ik na of, en in hoeverre, de gemeente Neder-Betuwe aan deze eisen voldoet.

#### ***Reiniging***

De brutolasten van de reiniging bedragen € 2 miljoen. Tegenover deze lasten staat een baat wegens afvalstoffenheffing van € 2,23 miljoen. Dit betekent dat de lasten van de reiniging meer dan volledig worden gedekt door de afvalstoffenheffing. Deze "overdekking" van in totaal € 0,23

miljoen is het gevolg van de invoering van het BTW-compensatiefonds. Bij de berekening van de tarieven mag de BTW als last worden meegerekend, ondanks dat de BTW op dit onderdeel feitelijk geen last is.

Ik merk nog op dat de gemeentelijke taken op het gebied van afvalinzameling in regionaal verband volledig zijn uitbesteed aan de AVRI.

In de begroting 2005 van de gemeenschappelijke regeling zijn de volgende tarieven opgenomen:

Minimumtarief (voor een- en tweepersoonshuishoudens)	€ 242
Standaardtarief (voor drie- of meerpersoonshuishoudens)	€ 278

### **Riolering**

De nettolasten van het product riolering komen volgens de begroting 2005 uit op een bedrag van € 1.933.000. Dit bedrag is gebaseerd op het sinds 2003 vigerende gemeentelijk rioleringsplan (GRP). In 2007 vindt een actualisatie van dit plan plaats. Het genoemde bedrag is inclusief 50% veegkosten. De opbrengst van de tijdelijke maatstaf riolering bedraagt € 424.000. Verder zijn er geen inkomsten bij het cluster riolering. De nettolasten bij de riolering komen dan ook uit op € 1.509.000. Het aantal aansluitingen in Neder-Betuwe bedraagt 7700. De minimale opbrengst komt, rekening houdend met een minimumbedrag van € 117,50 per aansluiting, uit op € 904.750. De opbrengst van het rioolrecht wordt in de begroting 2005 geraamd op een bedrag van € 1.576.000.

Op basis van het vorenstaande concludeer ik dat op grond van de artikel 12-uitgangspunten de nettolasten meer dan volledig worden gedekt door de opbrengst van het rioolrecht.

### **OZB**

Bij de reiniging en de riolering is sprake van een volledige lastendekking. Dit impliceert dat bij de OZB kan worden volstaan met een tarief van € 4,95 per € 2.268 waardecapaciteit.

De gemeente Neder-Betuwe maakt bij het onderdeel OZB gebruik van de mogelijkheid van tariefdifferentiatie. Voor woningen bedraagt het tarief voor de gebruikers € 2,08 en voor de eigenaren € 2,60, in totaal € 4,68. Voor de niet-woningen liggen deze tarieven op € 2,86 en € 3,57, in totaal € 6,43. Het gemiddelde tarief komt rekening houdend met de waardeverhoudingen tussen woningen en niet-woningen uit op € 5,04. In de begroting 2005 raamt de gemeente een opbrengst van € 4.746.000.

Ik constateer dat dit tarief boven de € 4,95 ligt en dat de gemeente Neder-Betuwe voor wat betreft het belastingpakket dus voldoet aan de toelatingseis voor artikel 12.

De gemeente Neder-Betuwe zal er rekening mee moeten houden dat zij voor het begrotingsjaar 2006 een OZB-tarief heft dat minimaal het toelatingstarief plus 10% bedraagt. Dit om te voldoen aan het bij de toekenning van de aanvullende uitkering over 2004 verbonden bijzondere voorschrift.

In haar verweerschrift wijst de gemeente er onder andere op dat zij vanaf de herindeling de tarieven al met 70% heeft verhoogd en dat zij een extra opslag van 10% in afwachting van het resultaat van het saneringsplan niet billijk acht. In dit verband laat ik in onderstaande tabel de ontwikkeling zien van de OZB-tarieven. Daarbij ben ik gestart in het laatste jaar vóór de herindeling.

Tabel 1 ontwikkelingen OZB-tarieven per € 2268 waarde (bedragen x € 1)

gemeenten	2001			2002			2003			2004			2005		
	won	nwon	gem	won	nwon	gem	won	nwon	gem	won	nwon	gem	won	nwon	gem
Dodewaard	3,94	5,91	4,39												
Echteld	3,43	5,00	3,72												
Kesteren	4,05	5,75	4,38												
Neder-Betuwe				4,18	6,11	4,58	5,24	7,22	5,65	5,43	7,49	5,91	6,55	9,02	7,14

won= woningen; nwon= niet woningen; gem = gemiddeld

Op grond tabel 1 kan worden geconcludeerd dat de gemiddelde tarieven van Neder-Betuwe ten opzichte van 2001 zijn gestegen met 72% (4,16 versus 7,14) en dat de stijging van het gemiddelde tarief daar niet veel van afwijkt. De tarieven over 2005 zijn rekenkundig nog gebaseerd op de economische waarde van 2001.

Tevens valt op dat in het eerste jaar na de herindeling de gemeente met haar gemiddeld tarief van € 4,58 nog zat beneden het rekentarief (€ 5,08) waar bij de verdeling van het gemeentefonds rekening mee wordt gehouden. Kijken we naar de gemiddelde tarieven van de voormalige gemeenten, dan zien we dat er sprake is van een nog grotere negatieve afwijking ten opzichte van het rekentarief. Vooral het gemiddelde tarief van de gemeente Echteld (was artikel 12 in de jaren zeventig vanwege wegenproblematiek) valt daarbij negatief op. Geconstateerd kan worden dat het beleid van de gemeente(n) er toen kennelijk op gericht was de belastingdruk voor de burgers laag te houden. Met als gevolg dat er onvoldoende middelen beschikbaar waren om het reguliere onderhoud aan de wegen te kunnen bekostigen. In feite moest nu de gemeente Neder-Betuwe eerst een inhaalslag maken door het OZB-tarief te verhogen tot het rekentarief en vervolgens extra te verhogen om te voldoen aan het (verhoogde) toegangskaartje van artikel 12. Met de middelen die uit de laatste verhoging worden gegenereerd kan zij een deel van het achterstallig onderhoud, dat haar rechtsvoorgangers hebben doen ontstaan, weer opvangen. Dat er een causaal verband bestaat tussen de lage OZB-tarieven en het te lage wegenbudget in de voormalige gemeenten, blijkt uit het onderzoek van Arcadis. De onderhoudsachterstand wordt voor een belangrijk deel

waargenomen in de voormalige gemeente Echteld. De gemeente waar het gemiddeld OZB-tarief het laagst was.

Voor wat betreft de rol van de toezichthouder in dit verband wil ik volstaan met het geven van een citaat uit mijn tussenrapportage 2004, (bladzijde 16).

“De toezichthouder constateert achteraf dat in ieder geval de actualiteit van de verschillende beheerplannen voor het onderhoud van diverse kapitaalgoederen (wegen, openbare verlichting, groen, verkeersveiligheidsplan) niet op orde was. Het gaat hier om de plannen van de voormalige gemeenten. Dit ondanks het feit dat zij de gemeenten hier tijdens de overleggen regelmatig op gewezen heeft. Een kritischer opstelling van de toezichthouder voor wat betreft de naleving van het verzoek was hier wel op zijn plaats geweest. In feite waren de begrotingen van de voormalige gemeenten slechts formeel sluitend. Als verzachtende omstandigheid kan hier worden aangevoerd dat de gemeenten verwickeld waren in een herindelingsprocedure. De diverse extra werkzaamheden die hiermee gepaard gaan hebben andere werkzaamheden waaronder het actualiseren van de beheerplannen verdrongen.”

Ik merk op dat de toezichthouder op dit vlak thans een veel actievere rol inneemt en de gemeenten nu bij circulaire er op wijst dat het hebben van geen actuele beheerplannen leidt tot preventief toezicht. En dit schijnt te helpen, volgens de toezichthouder.

### **5.3 Overige heffingen**

Naast OZB, riool- en reinigingsrechten is er bij gemeenten sprake van andere heffingen. Deze heffingen heb ik, tezamen met die van het belastingpakket, voor Neder-Betuwe vergeleken met het landelijk gemiddelde van gemeenten uit de groottegroep 20.000 - 50.000 inwoners. Deze laatste cijfers zijn afkomstig uit de Statistiek gemeentebegrotingen 2005 van het Centraal Bureau voor de Statistiek. Deze vergelijking laat het volgende beeld zien:

<b>absoluut</b>		<b>Neder-Betuwe</b>	<b>landelijk gemiddelde per inwoner</b>
• secretarieleges	€ 252.000	€ 11	€ 9
• leges bouwvergunningen	€ 406.000	€ 18	€ 20
• hondenbelasting	€ 100.000	€ 4	€ 3
• toeristenbelasting	€ 56.000	€ 2	€ 6
• begraafrechten	€ 202.000	€ 9	€ 4
• marktgeden	€ 19.000	<u>€ 1</u>	<u>€ 1</u>
subtotaal		€ 45	€ 43
• reinigingsrechten	€ 2.230.000	€ 100	€ 95
• rioolrecht	€ 1.576.000	€ 70	€ 57
• OZB	€ 4.746.000	<u>€ 212</u>	<u>€ 187</u>
subtotaal		€ 382	€ 339
<b>Totaalgeneraal</b>		<b>€ 427</b>	<b>€ 382</b>
		=====	=====

Bij de opbrengsten in bovenstaand overzicht is geen rekening gehouden met eventuele bijdragen uit tariefsegregatievoorzieningen en/of andere mogelijke inkomsten. Het gaat uitsluitend om de heffingsopbrengst van belastingen en rechten. De diverse opbrengsten zijn uitgedrukt in een bedrag per inwoner.

Het totaal van de heffingen in Neder-Betuwe ligt ruim 11% hoger dan het landelijk gemiddelde. Dit hangt met name samen met hogere opbrengsten bij de heffingen die worden gerekend tot het belastingpakket. De overige belastingen en retributies liggen in totaliteit op een net iets hoger niveau dan het landelijk gemiddelde.

Uit de 1<sup>e</sup> Marap blijkt dat de opbrengst uit de leges bouwvergunning voor € 100.000 (€ 4,46 per inwoner) te laag is geraamd. Voor het gemeentebestuur is dit aanleiding geweest om de leges vanaf 2005 met structureel dit bedrag te verhogen. Daarmee worden de kosten in 2005 voor 83% gedekt. Op basis van de saneringsbegroting zal met ingang van 2006 het begraafrecht worden verhoogd met € 300 per begrafenis. Verwacht wordt dat hierdoor € 36.000 aan extra middelen binnenkomt. Het tarief komt daardoor op € 2000 en dekt daarmee 65% van de kosten. De gemeente heeft het tarief daarmee afgestemd op dat van de regio. Daarnaast wordt ook het tarief van de toeristenbelasting verhoogd van € 0,48 naar € 0,75 per overnachting. Hiermee is een bedrag gemoeid van € 32.590. Door bovenstaande ontwikkelingen zal het niveau van de overige belastingen en retributies in Neder-Betuwe ten opzichte van het landelijk gemiddelde verder stijgen. Indien zich nieuwe knelpunten binnen de begroting zullen aandienen, dan zal aan een verdere kostendekking van de tarieven niet zijn te ontkomen.

## 5.4 Belastingdruk

In de Atlas van de lokale lasten 2005, samengesteld door het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO), wordt onder andere een overzicht gegeven van de woonlasten per gemeente (in euro's per jaar per huishouden). In het overzicht wordt de totale opbrengst van de OZB, op basis van de gemiddelde waarde van een woning (in de betreffende gemeente), de reinigingsheffing en het rioolrecht, op basis van een meerpersoonshuishouden, uitgedrukt in een bedrag per huishouden.

De navolgende gegevens zijn uit de Atlas van de lokale lasten 2005 overgenomen. Het gaat daarbij om de in de Atlas van de lokale lasten 2005 opgenomen bedragen van Neder-Betuwe en de omliggende gemeenten. Ter informatie zijn tevens de drie duurste gemeenten van Nederland en het landelijk gemiddelde weergegeven.

	Bedragen in euro's
<u>Duurste gemeenten</u>	
Blaricum	1.424
Wassenaar	1.309
Bloemendaal	1.270
<u>Landelijk gemiddelde</u>	730
<u>Referentie gemeenten</u>	
Bergeijk	827
Eersel	900
Laarbeek	659
Maasdriel	875
Werkendam	730
Gemiddeld	798
<u>Buurgemeenten</u>	
Arnhem	730
Nijmegen	753
Beuningen	685
Druten	749
Tiel	705
Buren	798
Wageningen	852
Renkum	891
<b>Neder-Betuwe</b>	<b>950</b>

Uit het overzicht blijkt dat Neder-Betuwe zowel ten opzichte van het gemiddelde van de omliggende gemeenten als het landelijk gemiddelde

hoger "scoort". Maar dat mag geen verbazing zijn omdat we hier te maken hebben met een artikel 12-gemeente. Daarbij ga ik er van uit dat de gemiddelde economische waarde van de woningen in de regio niet substantieel afwijkt.

## **5.5 Kwijtschelding**

Gemeenten is het in het kader van het kwijtscheldingsbeleid toegestaan een norm te hanteren van maximaal 100% van de relevante bijstandsnorm. Evenals heel veel andere gemeenten hanteert ook Neder-Betuwe deze norm. In Neder-Betuwe kan kwijtschelding worden verleend voor de OZB, het rioolrecht en de hondenbelasting. Voor de overige belastingen en rechten wordt geen kwijtschelding verleend.

## **5.6 Conclusie**

Het tarief van de OZB ligt boven het tarief van € 4,95 dat voor artikel 12 geldt voor het jaar 2005, terwijl zowel de reiniging als de riolering kostendekkend is. Aan de toelatingseis voor artikel 12 wordt dus voldaan. De overige belastingen en retributies liggen iets boven het landelijk gemiddelde niveau van de groottegroep 20.000 - 50.000 inwoners. De verwachting is dat de gemeente in 2006 met de overige belastingen/retributies verder boven het landelijk gemiddelde zal uitkomen. Dit vanwege het groter aantal bouwaanvragen en de tariefsverhoging bij het grafrecht.

De belastingdruk (OZB, reinigingsrecht/afvalstoffenheffing en rioolrecht) voor een meerpersoonshuishouden ligt in Neder-Betuwe € 152 per huishouden hoger dan gemiddeld in de referentiegemeenten en € 220 hoger dan het landelijk gemiddelde. In de regio is de gemeente Neder-Betuwe de gemeente met de hoogste belastingdruk.

Verder heeft nader onderzoek aangetoond dat de lage tarieven van de OZB in de voormalige gemeenten er mede de oorzaak van zijn, dat de gemeente Neder-Betuwe in 2004 een beroep moest doen op artikel 12. De voormalige gemeenten konden zich dit beleid permitteren door het wegonderhoud uit te stellen. Waartoe dit heeft geleid weten we.



